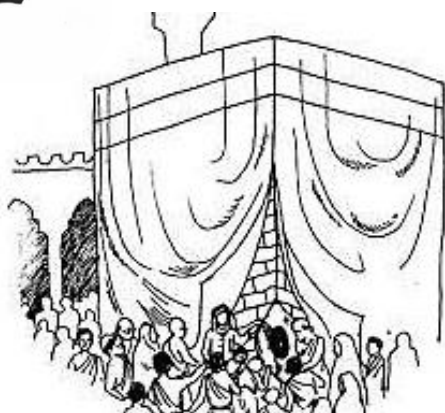
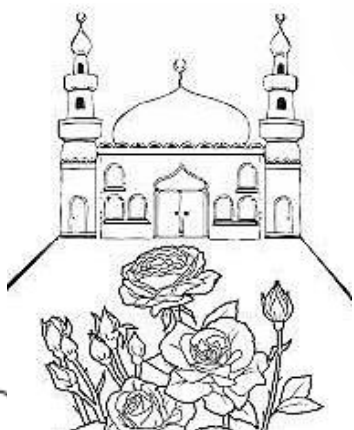

پایه هشتم

پیام های

آسمان

(سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰)

شگفتی های خلقت

درس اول

۱ - معمولاً نگاه ما به پدیده های اطرافمان چگونه است؟ چرا؟ (۱) سریع و گذرا؛ (۲) زیرا بسیاری از جزئیات از چشم ما پوشیده می ماند.

۲ - پیشرفته ترین، عجیب ترین و بهترین دوربین دنیا کدام است؟ چرا؟ توضیح دهید.

(۱) چشم؛ (۲) زیرا بسیار سبک و زیباست و به راحتی حرکت می کند. بدون اینکه احتیاج به فیلم داشته باشد تا ده ها سال می تواند بدون کمترین مشکلی فیلم برداری کند. (۳) اگر کمی گرد و غبار داخلش شود خود به خود، خودش را شست و شو می دهد. (۴) حتی گاهی که دچار مشکل می شود به صورت طبیعی خودش را تعمیر و تنظیم می کند. (۵) در هر زمان با توجه به میزان نور عدسی اش به صورت خودکار تنظیم می شود. (۶) وقتی صاحبش نخواهد از آن استفاده کند خود به خود خاموش و بسته می شود.

۳ - چرا چشم ها داخل گودی صورت قرار دارند؟

(۱) تا با استخوان های گونه، پیشانی و بینی از آنها محافظت شود. (۲) اگر این حصار استخوانی اطراف چشم را نگرفته بود هر ضربه ای به چشم می توانست انسان را برای همیشه از نعمت بینایی محروم کند.

۴ - هدف از آفرینش ابروها چیست؟

(۱) زیبایی بخش صورت هستند. (۲) مانند سایبان از تابش شدید نور خورشید به چشم جلوگیری می کنند. (۳) نمی گذارند عرق پیشانی نیز وارد چشم ها شود.

۵ - دانشمندان و مخترعان بزرگ با الگو گرفتن از چه چیزهایی موفق به ساخت دوربین ها، میکروسکوپ ها و

تلسکوپ های دقیق شدند؟ (۱) چشم ها، (۲) ابروها، (۳) پلک ها، (۴) مژه ها و ...

۶ - امام علی (ع) درباره آفرینش انسان چه می فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) چرا باید از خلقت این انسان تعجب کرد؟)

از [خلقت] این انسان باید تعجب کرد که: (۱) با تکه ای چربی نگاه می کند، (۲) با پاره ای گوشت سخن می گوید (۳) و با چند استخوان [ریز] می شنود.

۷ - خدا در قرآن درباره شگفتی های جهان آفرینش چه می فرماید؟

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ، وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ، وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ، فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ؛

(۱) آیا به شتر نمی نگرید که چگونه آفریده شده است؟ (۲) و به آسمان که چگونه برافراشته شده است؟ (۳) و به کوه ها که چگونه پابرجا و استوار شده است؟ (۴) و به زمین که چگونه گسترده گشته است؟ (۵) پس تو آی پیامبر تذکر ده که تو فقط تذکر دهنده ای.

۸ - اگر انسان خوب به نظام شگفت انگیز جهان و تمام مخلوقات بنگرد به چه نتیجه ای خواهد رسید؟ (۱) این نظام قطعاً ناظمی

داشته است. (۲) این ناظم کسی نیست جز خداوند دانا و توانا.

۹ - امام علی (ع) درباره هدف آفرینش چه می فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) هدف از آفرینش زمین و آنچه روی آن

قرار دارد چیست؟)

(۱) خداوند تمام آنچه را که روی زمین است برای شما آفریده است: (۲) الف) تا درباره ی آنها بیندیشید . ب) و با استفاده از آنها به بهشت راه یابید ج) و خودتان را از عذاب دوزخ برهانید.

۱۰ - چه کسی نیازهای ما را بهتر می داند؟ جهان را چگونه آفریده است؟

(۱) خداوند (۲) ما بتوانیم به بهترین شکل در آن زندگی کنیم.

۱۱ - چگونه می توانیم از دنیای پیرامون خود درس خدانشناسی بیاموزیم؟ (چرا خداوند به ما چشم و عقل داده است؟)

(۱) او به ما چشم داده است تا به دقت به نشانه های علم و قدرتش نگاه کنیم و (۲) عقل داده است تا درباره ی آنچه می بینیم فکر کنیم و از دنیای پیرامون خود درس خدانشناسی بیاموزیم.

۱۲ - چگونه می توان فهمید که خداوند ما را دوست دارد؟ وظیفه ما در برابر او چیست؟ نتیجه انجام این وظیفه چیست؟

(۱) از دنیایی که آن را پر از نعمت ها و زیبایی ها کرده است (۲) او را دوست بداریم و اطاعت کنیم. (۳) این همان راهی است که نتیجه اش رسیدن به بهشت است.

عفو و گذشت

درس دوم

۱- چرا در زمان یکی از پیامبران گذشته مردم دچار خشکسالی و قحطی شدند؟

به خاطر گناهان خودشان

۲- وقتی مردم به پیامبرشان مراجعه کردند و از او چاره کار را خواستند، چه فرمان داد؟

زن و مرد، کوچک و بزرگ و پیر و جوان، همه جمع شوید تا برای درخواست بخشش از خداوند و خواندن نماز باران از شهر بیرون برویم.

۳- فرشته‌ی وحی علت عدم استجابت دعای مردم از جانب خدا را چه چیز اعلام کرد؟

(۱) در میان مردم کسی هست که مرتکب گناهان بزرگ می‌شود (۲) او هنوز توبه نکرده است، (۳) تا او در میان مردم باشد دعای آن‌ها مستجاب نمی‌شود.

۴- فرد گناهکار پس از اعلام فرشته‌ی وحی با خود چه اندیشید؟ و چگونه توبه کرد؟

(۱) اگر بلند می‌شد و بیرون می‌رفت، آبرویش می‌رفت و دیگر نمی‌توانست در آن شهر زندگی کند. (۲) احساس کرد خیلی تنهاست. (۳) سرش را پایین انداخت و قطره‌های اشک از چشمانش چکید: ۱- خدایا، اکنون فقط تو صدای مرا می‌شنوی و از دل من آگاهی. ۲- خدایا، از تو عذر می‌خواهم و عهد می‌کنم که دیگر آن گناهان را تکرار نکنم.

۵- وقتی کسی از بین جمعیت بیرون نرفت و باران بارید و پیامبر علت را از خدا پرسید، چه خطاب آمد؟

(۱) ای پیامبر ما، او دیگر گناهکار نیست. (۲) بنده‌ی ما توبه کرد و به سوی ما بازگشت.

۶- وقتی پیامبر از خدا تقاضا کرد تا گناهکار را معرفی کند چه خطاب آمد؟

(۱) آن زمان که او گناهکار بود آبرویش را نبردم. (۲) اکنون که بازگشته و دوست و بنده‌ی ما شده است آبرویش را ببریم؟!

۷- خدا غفار است، یعنی چه؟ به طور مختصر توضیح دهید.

(۱) یعنی بسیار آمرزنده (۲) زیرا او تمام گناهان هر کس که پشیمان شده باشد و بخواهد راه درستکاری و تقوا را در پیش بگیرد می‌آمرزد.

۸- خدا در قرآن درباره‌ی رحمت و آمرزش خود به گناهکاران چه می‌فرماید؟*

قُلْ يَا عِبَادِيَ، الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ انْفُسِهِمْ، لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

(۱) بگو: ای بندگانم، (۲) که بر خود زیاده‌روی داشته‌اید، (۳) از رحمت خدا نومید نشوید، (۴) زیرا خدا همه‌ی گناهان را می‌آمرزد، (۵) که او خود آمرزنده مهربان است.

۹- خداوند به همه‌ی گناهکاران چه وعده ای داده است؟ آمرزش کدام گناهان؟ با چه شرایطی؟ حق الناس چگونه؟

(۱) وعده‌ی آمرزش (۲) نه تنها خطاهای کوچک بلکه همه‌ی گناهان و حتی اشتباهات متعدد (۳) فقط کافی است بنده‌ای از کار زشتش پشیمان شود و تصمیم به ترک آن بگیرد و اعمال شایسته انجام دهد. (۴) اگر حق الناس بر عهده‌ی کسی باشد برای توبه کردن کافی نیست و انسان باید حقوق مردن را جبران کند.

۱۰- خدا در قرآن درباره‌ی شرایط آمرزش گناهکاران چه می‌فرماید؟

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ، لِمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى: و به یقین آمرزنده‌ی کسی هستم که: (۱) توبه کند (۲) ایمان بیاورد، (۳) کار شایسته انجام دهد، (۴) و سپس هدایت شود.

۱۱- معمولاً عفو و بخشش مردم نسبت به خطاهای دیگران چگونه است؟

(۱) برخی از مردم هرگز حاضر نیستند خطاهای دیگران را ببخشند. (۲) عده‌ای هم فقط از اشتباهات کوچک دیگران چشم‌پوشی می‌کنند، اما نمی‌توانند از اشتباهات بزرگ آنان بگذرند.

۱۲- خداوند بندگان را هنگام برخورد با خطاهای دیگران به کدام رفتار دعوت می‌کند؟ چرا؟ توضیح دهید.

(۱) بخشش خطاهای آنان؛ (۲) زیرا کسانی که دیگران را می‌بخشند در واقع رنگ و بوی صفت الهی به خود می‌گیرند. (۳) با گذشت از خطاهای دیگران نه تنها خداوند خشنود می‌شود، بلکه به سبب آن از گناهان ما نیز می‌گذرد و ما را می‌بخشد.

۱۳- خدا در قرآن درباره‌ی عفو و گذشت چه می‌فرماید؟*

... وَ لِيَعْفُوا، وَلِيَصْفَحُوا، أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ، وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ.

(۱) [مؤمنان] باید عفو و گذشت پیشه کنند. (۲) و [از یکدیگر] درگذرند. (۳) آیا دوست نمی‌دارید خداوند شما را ببامرزد؟ (۴) و خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.

۱۴- فواید عفو و گذشت و عواقب انتقام را توضیح دهید.

الف (فواید عفو و گذشت: (۱) موجب خشنودی خداوند می‌شود (۲) انسان را از رحمت الهی بیشتری بهره‌مند می‌کند، (۳) انسان را در میان مردم نیز عزیز و سربلند می‌سازد. ب) عواقب انتقام : انسان به زیان خودش عمل می‌کند.

۱۵- پیامبر (ص) درباره‌ی عفو و گذشت چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) عفو و گذشت چه تأثیری بر سرنوشت انسان دارد؟)

(۱) اهل گذشت باشید. بی‌تردید عفو و گذشت، بنده را عزیز و سرافراز می‌گرداند. (۲) پس، از یکدیگر بگذرید تا خداوند شما را عزیز و سرافراز گرداند.

۱۶- در چه مواردی باید از خطاهای دیگران گذشت کرد و در چه مواردی نباید گذشت کرد؟ توضیح دهید.

الف (۱) زمانی که فرد خطاکار به اشتباهاتش پی برده است (۲) از انجام آن پشیمان شده باشد (۳) یا از روی جهالت و نادانی ظلمی به ما کرده است (۴) گذشت ما موجب اصلاح رفتارش می‌شود.

ب (۱) زمانی که فرد خطاکار اشتباهات خود را نمی‌پذیرد (۲) تصمیم برای ترک آن‌ها ندارد، (۳) موجب می‌شود جسارتش بیشتر شود. (۴) فرصتی برای اصلاح رفتار خود نیابد.

۱۷- ماجرای مالک اشتر و عفو و گذشت او چه بود؟ توضیح دهید. (متن زیر به طور خلاصه از کتاب ارائه شده است و جواب کامل این سؤال نیست.)

... بازار کوفه را طی می‌کرد ... فردی مشتی زباله به طرفش پرتاب کرد ... سخت عصبانی شد ... ایستاد بدون اینکه برگردد ... دور شد ... یکی گفت: هیچ می‌دانی به چه کسی توهین کردی؟ ... او فرماندهی لشکر اسلام، مالک اشتر بود ... وای بر من بروم از او عذرخواهی کنم ... به دنبال مالک وارد مسجد شد ... منتظر ماند تا نمازش تمام شود. با سرافکندگی و پشیمانی و صدایی لرزان گفت: بی‌ادبی کردم، معذرت می‌خواهم ... از مجازات من صرف‌نظر کنید ...

مالک جواب داد: اشتباه می‌کنی. به خدا سوگند، من فقط به خاطر دعا برای تو به مسجد آمدم ... فهمیدم متوجه زشتی کارت نیستی ... به مسجد آمدم تا دعا کنم که خدا تو را به راه راست هدایت کند.

همه چیز در دست تو

درس سوم

۱- با توجه به آیات و روایات ویژگی‌های بهشت و بهشتیان را در این درس برشمارید. (۱۱ مورد)

(۱) سرزمینی به وسعت تمام آسمان‌ها و زمین (۲) پوشیده از باغ‌های بزرگ و قصرهای با شکوه و زیبا (۳) رودهایی از شیر و عسل و آب زلال که به جای سنگریزه و خاک در آن‌ها دانه‌های مروارید غلطان است. (۴) درهای بهشت گشوده می‌شود و فرشتگان خوش‌آمد گویان به استقبال مؤمنان می‌آیند. (۵) از بیماری، ترس، اندوه و خستگی خبری نیست. (۶) خدمتکاران مؤدب و زیبا در کمال احترام با غذاهای لذیذ و نوشیدنی‌های بهشتی پذیرایی می‌کنند. (۷) هر میوه‌ای که بخواهید وجود دارد. (۸) همین که انسان قصد می‌کند میوه‌ای بخورد آن درخت شاخه‌هایش را پایین می‌آورد و میوه‌هایش را در دسترس قرار می‌دهد. (۹) نیکوکاران در بهشت به دیدار یکدیگر رفته با پیامبران، امامان و نیکوکاران همنشین‌اند. (۱۰) آن‌ها با لباس‌های حریر روی تخت‌های زیبایی در کنار هم نشسته و با مهربانی با یکدیگر گفت و گو می‌کنند. (۱۱) آنچه شیرینی این نعمت‌ها را بر انسان بیشتر می‌کند این است که هیچ‌گاه نعمت‌های بی‌پایان خداوند از آن‌ها گرفته نخواهد شد و تا ابد در بهشت خواهند ماند.

۲- خدا در قرآن درباره‌ی وسعت نعمت‌های بهشت چه می‌فرماید؟

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ:

(۱) در آنجا هر چه بخواهند برایشان [فراهم] است (۲) و البته [آنچه] نزد ماست بیشتر [از خواسته‌های آن‌ها] است.

۳- پیامبر (ص) درباره‌ی ساختن قصری در بهشت به وسیله فرشتگان چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) قصرهای بهشت از چه چیزی ساخته می‌شوند؟)

(۱) در بهشت فرشتگانی را دیدم که با خشت‌هایی از طلا و نقره قصر می‌ساختند. (۲) آن‌ها گاهی دست از کار می‌کشیدند و بعد از مدتی دوباره شروع به ساختن می‌کردند. (۳) از آنان پرسیدم: چرا ناگهان دست از کار می‌کشید؟ (۴) گفتند: وقتی مصالح ساختمانی ما تمام می‌شود، دیگر نمی‌توانیم کار کنیم. پس منتظر می‌شویم تا دوباره برای ما مصالحی بفرستند. (۵) پرسیدم مصالح کار شما چیست؟ (۶) گفتند: هنگامی که مؤمنی در دنیا می‌گوید: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ» این کلمات او در این جهان تبدیل به خشت‌های طلا و نقره می‌شود و ما برای او با این خشت‌ها قصر می‌سازیم و هر گاه گفتن این کلمات را قطع کند، مصالح ما نیز تمام می‌شود.

۴- نعمت‌های بهشت را چه کسانی به بهشت می‌فرستند؟ چگونه؟ توضیح دهید.

۱) خود انسان‌ها، ۲) آن‌ها با اعمال صالحی که در دنیا انجام می‌دهند این نعمت‌ها را در بهشت ذخیره می‌کنند. ۳) خداوند هم تلاش آن‌ها را دهها و گاهی صدها برابر می‌کند. ۴) در حقیقت نعمت‌های بهشت نتیجه اعمال نیک انسان‌ها در دنیا و لطف و بخشش خداوند به آن‌ها در آخرت است.

۵- با توجه به آیات و روایات ویژگی‌های جهنم و جهنمیان را در این درس برشمارید؟ (۷ مورد)

۱) آتش از هر سو زبانه می‌کشد. ۲) ستمکاران مغرور مانند هیزم، آتش می‌گیرند و می‌سوزند. ۳) اینجا زندان آن‌هاست. ۴) فریادهای گوش‌خراش جهنمیان و صدای مهیب آتش از فاصله‌های دور هر دلی را از ترس می‌لرزاند. ۵) ستمگرانی که در دنیا مؤمنان را آزار می‌دادند با صورت‌های سیاه و زشت در میان آتش به دنبال آب و غذا می‌گردند اما نه آبی هست و نه غذایی ۶) این سرانجام کسانی است که به خدا و فرستادگانش ایمان نداشتند و روز قیامت را انکار می‌کردند. ۷) ستمکارانی که مردم را اذیت می‌کردند و از هیچ گناهی روی نمی‌گرداندند.

۶- عذاب‌های جهنم چگونه به وجود می‌آیند؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

۱) همان کارهای زشتی که دوزخیان از دنیا برای خودشان پیش فرستادند هر یک به صورت عذابی دردناک در می‌آید و به نزد صاحبش باز می‌گردد. ۲) مثلاً کسی که در دنیا همیشه با زبانش دیگران را آزار می‌دهد در جهنم همواره در محاصره مارها و عقرب‌های گزنده‌ای قرار دارد که خودش آن‌ها را به وجود آورده است.

۷- به محض ورود هر کس به جهنم جهنمیان چگونه به استقبال او می‌روند؟ با ناسزا و نفرین

۸- گروهی از جهنمیان به گروهی دیگر که در دنیا با یکدیگر دوست بودند چه می‌گویند و چه پاسخ می‌شنوند؟

۱) شما در دنیا ما را گمراه کردید، پس باید عذاب ما را هم به دوش بکشید. ۲) آن‌ها می‌گویند: ۱. ما که شما را مجبور نکرده بودیم ۲. شما خودتان به دنبال ما می‌آمدید ۳. ما عذاب خودمان را هم نمی‌توانیم تحمل کنیم.

۹- وقتی جهنمیان همگی به سراغ شیطان می‌روند و به او می‌گویند: تو بودی که همه‌ی ما را گمراه کردی و به جهنم

کشاندی، او چه پاسخ می‌دهد؟ ۱) خداوند به شما وعده‌های راست داد و من وعده‌های دروغ. ۲) شما وعده‌های راست خداوند را کنار گذاشتید و وسوسه‌های دروغ مرا باور کردید. ۳) پس به جای سرزنش من خودتان را سرزنش کنید.

۱۰- وقتی جهنمیان به فرصت‌های از دست رفته فکر می‌کنند با حسرت و پشیمانی چه می‌گویند؟

۱) ای کاش در دنیا با فلان شخص دوست نمی‌شدیم. ۲) ای کاش اصلاً مشتی خاک بودیم و امروز چنین حالی نداشتیم. ۳) ای کاش ایمان داشتیم و عمل صالحی انجام می‌دادیم.

پیوند جاودان

درس چهارم

۱- وقتی در محضر امام صادق (ع) یکی از شاگردان پس از تمام شدن غذا گفت: در قیامت بر اساس آیه [ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ

عَنِ النَّعِيمِ]، پس در آن روز درباره نعمت از شما سؤال خواهد شد. از این غذایی که خوردیم از ما سؤال خواهد شد. امام

در پاسخ چه فرمود؟

۱) خداوند کریم‌تر و شأنش بالاتر از آن است که طعامی به بنده‌اش بدهد و آن را برایش حلال و گوارا سازد، آن‌گاه از آن بازخواست نماید، ۲) بلکه منظور از نعیم در این آیه تنها نعمت محمد و آل محمد (ص) است که به شما ارزانی داشته است. ۳) در روز قیامت درباره نعمت ولایت ما اهل بیت از شما سؤال خواهد شد.

۲- محتوای قرآن درباره چیست؟ و هر کس چگونه می‌تواند از آن بهره ببرد؟

۱) تمام چیزهایی که برای رستگاری انسان در دنیا و آخرت مورد نیاز است. ۲) در سطح فهم و دانش خود

۳- خداوند چه کسی را اولین معلم قرآن قرار داد؟ چرا؟

۱) پیامبر اکرم (ص)؛ زیرا ایشان بهتر از هر انسان دیگری می‌دانست که هر آیه در چه زمانی و به چه علتی نازل شده است و مفهوم و تفسیر واقعی آن چیست.

۴- پیامبر اسلام (ص) به عنوان اولین معلم قرآن در انجام این رسالت مهم چه کرد؟ چرا مردم دچار حیرت و سرگردانی نشدند؟

(۱) با تمام وجود به بیان معارف قرآن و آموزش مردم زمان خود پرداخت. (۲) زیرا هر سوالی که داشتند از ایشان می‌پرسیدند.

۵- رسول خدا (ص) از ابتدای بعثت به دستور خدا چه برنامه کامل و دقیقی برای هدایت مردم طراحی کرده بود که حتی سعادت انسان‌های پس از خود را تضمین می‌کرد؟
تربیت معلمان ویژه برای فهم و آموزش معارف عمیق قرآن.

۶- چه کسی می‌توانست شایسته‌ترین فرد برای هدایت مردم پس از رسول خدا (ص) باشد؟

(۱) بهترین فرد کسی بود که از کودکی در آغوش پر محبت پیامبر (ص) پرورش یافته بود، (۲) کسی که از هر کس دیگری به ایشان نزدیک‌تر بود (۳) و از کودکی در اثر تربیت کامل ایشان از علوم الهی برخوردار شده بود.

۷- امام علی (ع) درباره تربیت علمی و اخلاقی خود به وسیله پیامبر (ص) چه می‌فرماید؟

(۱) من از کودکی با رسول خدا بودم (۲) او هر روز دری از علم به رویم می‌گشود (۳) و اخلاق و آداب نیک را برایم آشکار می‌ساخت (۴) و دستور می‌داد پیوسته از او پیروی کنم.

۸- امام علی (ع) درباره قرائت آیات به وسیله پیامبر (ص) برای ایشان و نوشتن آن، آموزش تفسیر و تأویل آن و دعای آن حضرت درباره ایشان چه می‌فرماید؟

(۱) هیچ آیه ای بر پیامبر (ص) نازل نمی‌شد مگر این که آن را برای من قرائت می‌کرد. (۲) او می‌خواند و من با خط خود آن را می‌نوشتم (۳) سپس تفسیر و تأویل آن را به من می‌آموخت (۴) از خداوند درخواست می‌کرد که قدرت فهم و حفظ آن را به من عطا کند.

۹- امام علی (ع) درباره آموزش حلال و حرام، امر و نهی، اتفاقات گذشته و آینده و دعای پیامبر (ص) درباره ایشان چه می‌فرماید؟

(۱) پس هر چه از ۱. حلال و حرام، ۲. امر و نهی ۳. و اتفاقات گذشته و آینده که خداوند به او آموخته بود همه را به من آموخت (۲) من آن‌ها را حفظ کردم (۳) با دعای پیامبر (ص) حتی یک حرف از آن را فراموش نکردم.

۱۰- چرا پیامبر (ص) اسرار و نکات قرآن را به امام علی (ع) آموخت؟

(۱) تا پس از رحلت ایشان مردم بتوانند با کمک امیر مؤمنان و امامان پس از ایشان از آموزه‌های آن بهره‌مند گردند (۲) با استفاده از این آموزه‌ها بر مشکلات خود غلبه کنند.

۱۱- امام علی (ع) درباره سفارش پیامبر (ص) نسبت به نوشتن سخنان ایشان چه می‌فرماید؟

(۱) روزی رسول خدا (ص) به من فرمود: ای علی، آنچه برایت می‌گویم بنویس.

(۲) گفتم ای رسول خدا، آیا بیم آن دارید که سخنان شما را فراموش کنم؟

(۳) فرمود: نه، بیم فراموشی بر تو ندارم، زیرا خدا خواسته است که تو را حافظ احکام و معارف دین قرار دهد، اما این‌ها تنها برای تو نیست بلکه برای امامان بعد از تو نیز هست، پس برای آن‌ها بنویس.

(۴) آن‌گاه رسول خدا (ص) به پسر حسن اشاره کرد و فرمود: اولین این‌ها حسن است. سپس نگاهی به حسین کرد و فرمود: دومین آن‌ها حسین است و بقیه از فرزندان حسین هستند.

۱۲- پیامبر (ص) بارها و بارها به اصحاب درباره‌ی «قرآن و عترت» چه فرمود؟ (ترجمه حدیث ثقلین)*

(۱) ای مردم، من از میان شما می‌روم و دو چیز گران‌بها را در میان شما باقی می‌گذارم. (۲) تا وقتی که به آن دو پناه ببرید گمراه نخواهید شد. (۳) یکی کتاب خدا و دیگری عترت و اهل بیتم. (۴) این دو هرگز از هم جدا نخواهند شد تا آن هنگام که در کنار چشمه کوثر به من ملحق شوند. (۵) پس مراقب باشید که بعد از من با این دو چگونه رفتار می‌کنید.

۱۳- از حدیث ثقلین چه نکاتی را می‌توان دریافت؟

(۱) تنها راه رسیدن به سعادت و راهیابی به بهشت، پناه بردن به قرآن و اهل بیت پیامبر (ص) است. (۲) رها کردن هر یک از این امانت‌های ارزشمند الهی نتیجه‌ای جز سرگردانی و گمراهی نخواهد داشت.

روزی که اسلام کامل شد

درس پنجم

۱- پیامبر (ص) هرگاه گروهی را برای مأموریتی به جایی می‌فرستادند یا در جنگ‌هایی که حضور نداشتند برای آنان چه برنامه‌ای را طراحی می‌کردند؟ توضیح دهید.

(۱) یکی از آنان را سرپرست گروه قرار می‌داد تا دچار تفرقه و سردرگمی نشوند. (۲) چندین نفر را به ترتیب برای فرماندهی مشخص می‌کرد تا اگر یکی از آن‌ها آسیب دید نفر دیگر فرماندهی را به عهده بگیرد.

۲- ماجرای آخرین حج پیامبر (ص) را تا قبل از نزول پیام الهی توضیح دهید. (متن زیر خلاصه‌ای از کتاب است و جواب کامل این سؤال نیست.)

صحرای حجاز با بیش از یک صد و بیست هزار نفر دستور پیامبر (ص): هر کس توانایی دارد خودش را به مراسم برساند همه می‌خواهند اعمال حج را از خود پیامبر بیاموزند از همه عجیب‌تر حالت خود پیامبر (ص) است. گویی نگران چیزی است یا می‌خواهد خبر مهمی بدهد که هنوز زمانش فرا نرسیده است حج تمام می‌شود از مکه خارج می‌شوند تا به غدیر خم می‌رسند

۳- علت نگرانی پیامبر (ص) هنگام بازگشت از آخرین حج چه بود؟ و چگونه برطرف شد؟

(۱) مبدا عده‌ای از مردم از سر لجابت از این دستور خدا سرپیچی کنند و گمراه شوند. (۲) اما اکنون که فرشته وحی دستور خداوند را به ایشان می‌رساند، دیگر نگرانی‌اش برطرف می‌شود.

۴- خدا در قرآن درباره‌ی اعلام جانشینی پیامبر (ص) چه می‌فرماید؟ (اولین آیه‌ای که در غدیر نازل شد کدام آیه بود؟)

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ. وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ، فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ، وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ

(۱) ای پیامبر، آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده [به مردم] برسان، (۳) اگر چنین نکنی، (۴) رسالت او را انجام نداده‌ای، (۵) خداوند تو را از [خطرات احتمالی] مردم نگاه می‌دارد. إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ: (۶) آری، خداوند کافران را هدایت نمی‌کند.

۵- وقتی در غدیر فرمان خداوند برای معرفی جانشین به پیامبر (ص) می‌رسد، ابتدا ایشان چه فرمان دادند؟ و چه کردند؟ توضیح دهید. (متن زیر خلاصه‌ای از کتاب است و جواب کامل این سؤال نیست.)

کاروانیان پیاده شوند ... کسانی که عقب‌ترند برسند ... آنان که جلو رفته‌اند برگردند ... نزدیک ظهر و هوا بسیار گرم ... پیامبر (ص) به نماز می‌ایستند و همگی به ایشان اقتدا می‌کنند ... نماز تمام می‌شود و ایشان روی بلندی می‌ایستند.

۶- پیامبر (ص) در غدیر درباره‌ی مرگ خود و مسئولیت در برابر دین خدا چه فرمود؟

(۱) ای مردم مرگ برای هر انسانی حتمی است و من نیز مانند دیگر انسان‌ها خواهم مرد. (۲) بدانید که من و شما، همگی در برابر خداوند و دین مسئولیم. (۳) من به وظیفه‌ی خود عمل کردم و پیام‌های خدا را به شما رساندم و شما را راهنمایی کردم. (۴) ای مردم، خداوند به من خبر داده است که مرگم نزدیک است و (۵) او مرا به سوی خودش دعوت کرده است و من خیلی زود به سوی او خواهم شتافت.

(۶) پس با شما وداع می‌کنم و برایتان وصیت مهمی دارم.

۷- وصیت مهم پیامبر (ص) در غدیر به مردم چه بود؟ (ترجمه حدیث ثقلین)

(۱) ای مردم من از میان شما می‌روم و دو چیز گران‌بها را در میان شما باقی می‌گذارم (۲) تا وقتی به آن دو پناه ببرید گمراه نخواهید شد. (۳) یکی کتاب خدا دیگری عترت و اهل بیت، (۴) این دو هرگز از هم جدا نخواهند شد تا آن هنگام که در کنار چشمه‌ی کوثر به من ملحق شوند. (۵) پس مراقب باشید که پس از من با این دو چگونه رفتار می‌کنید.

۸- پیامبر (ص) در غدیر ابتدا از مردم چه پرسید و آنان چه پاسخ دادند؟

(۱) ای مردم تا کنون سرپرستی و رهبری شما به عهده‌ی من بوده است. (۲) آیا من از سوی خدا رهبر و صاحب اختیار شما نبودم؟ (۳) آیا من ولی و راهبر شما نبودم؟ (۴) بله ای رسول خدا، تو پیشوا، ولی صاحب اختیار ما بوده‌ای.

۹- پیامبر (ص) در غدیر درباره‌ی ولایت امام علی (ع) چه فرمود؟ و درباره‌ی ایشان چه دعا فرمود؟

(۱) آگاه باشید هر کس که من ولی و صاحب اختیار او بوده‌ام، هم اکنون این علی سرپرست و ولیّ اوست. (۲) خداوند، هر کس ولایت علی را پذیرفت، تو نیز او را تحت سرپرستی و ولایت خویش قرار بده. (۳) خدایا یاران علی را یاری کن و با دشمنان علی دشمن باش.

۱۰- در پایان مراسم غدیر پیامبر (ص) از مردم چه پرسید و آنان چه پاسخ دادند؟

(۱) آیا این پیام خداوند را به شما رساندم؟ (۲) بله یا رسول الله. (۳) پس حاضران این پیام را به غایبان برسانند.

۱۱- پس از اتمام سخنان پیامبر (ص) در غدیر چه کسانی به امام علی (ع) تبریک می‌گویند؟ و ایشان را چه می‌نامند؟

(۱) مسلمانان، گروه گروه پیش می‌آیند و به امیر مؤمنان تبریک می‌گویند. (۲) اصحاب پیامبر (ص) پیشاپیش بقیه ولایت حضرت علی (ع) را به ایشان تبریک می‌گویند و او رامولای خود می‌نامند.

۱۲- خدا در قرآن درباره‌ی کامل شدن دین چه می‌فرماید؟ (آخرین آیه‌ای که در غدیر نازل شد کدام آیه بود؟)

أَلْيَوْمَ، يَئِيسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ دِينِكُمْ، فَلَا تَخْشَوْهُمْ، وَأَخْشَوْنِ، الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

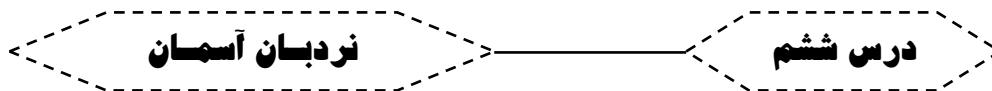
(۱) امروز، (۲) کافران از [نابودی] دین شما مأیوس شده‌اند. (۳) پس از ایشان مترسید، (۴) و از [مخالفت با] من بترسید (۵) امروز، دین شما را برایتان کامل کردم. وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي، وَ رَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا. (۶) و نعمت خود را بر شما تمام گردانیدم، (۷) و اسلام را برای شما به عنوان آیین [جاویدان] برگزیدم.

۱۳- واقعه غدیر را چه کسانی و در چه کتاب‌هایی ذکر کرده‌اند؟ چه نکته‌ای را از این موضوع می‌توان دریافت؟

(۱) تمام دانشمندان مسلمان در کتاب‌های مهم حدیثی و تاریخی خود (۲) برای هیچ مسلمانی (شیعه و سنی) تردیدی در اصل این ماجرا و سخنان پیامبر اکرم (ص) وجود نداشته و ندارد.

۱۴- از بررسی آیات و روایات چه نکاتی را درباره‌ی واقعه غدیر و امامت امام علی (ع) می‌توان دریافت؟ توضیح دهید. (سه مورد)

(۱) انتخاب امام علی (ع) برای جانشینی پیامبر اکرم (ص) (توسط خود خداوند انجام شد و جبرئیل آن را به اطلاع پیامبر (ص) رساند. (۲) بی‌تردید شایسته‌ترین فرد برای رهبری و هدایت مردم کسی بود که (آگاه‌ترین مردم به قرآن و احکام الهی باشد و تمام احکام الهی را از رسول خدا (ص) فرا گرفته باشد و این فرد کسی جز امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (ع) نبود. (۳) جانشینی امام علی (ع) در روز غدیر موجب ناامیدی کامل مشرکان و منافقان شد. (۴) آن‌ها تصور می‌کردند چون پیامبر (ص) پسری ندارد، کسی بعد از او نمی‌تواند رهبری مردم را بر عهده بگیرد، و با وفاتش دین اسلام نیز به فراموشی سپرده خواهد شد. اما جانشینی امیر مؤمنان به جای پیامبر اکرم (ص) در غدیر خم، تمام آرزوهای پوچ آنان را بر باد داد.

۱- امام علی (ع) درباره مراقبت از نمازها با نقل سختی از پیامبر (ص) چه می‌فرماید؟

(۱) ای مردم، مراقب نمازهایتان باشید و خودتان را با نماز به خدا نزدیک کنید. (۲) آیا نمی‌شنوید که وقتی از دوزخیان می‌پرسند چه چیزی شما را به دوزخ کشانید، می‌گویند: ما از نمازگزاران نبودیم. (۳) به درستی که نماز، گناهان را مانند برگ‌های پاییزی فرو می‌ریزد و غل و زنجیر گناهان را از گردن‌ها می‌گشاید. (۴) پیامبر خدا (ص)، نماز را به چشمه آبی تشبیه کرده است که در برابر خانه کسی جریان داشته باشد و او هر شبانه روز، پنج مرتبه خود را در آن شست و شو دهد، پس هرگز آلودگی در بدن او باقی نمی‌ماند.

۲- در میان احکام اسلامی کدام عبادت مورد تأکید و سفارش پیشوایان قرار گرفته است؟ چرا؟

(۱) نماز؛ (۲) زیرا این عبادت از چنان اهمیتی برخوردار است که از آن به عنوان ۱. ستون دین ۲. و معراج مؤمنان ۳. و سدّ محکمی در برابر شیطان یاد شده است و ترک آن می‌تواند انسان را به مرز هولناک کفر و بی‌ایمانی بکشاند.

۳- برخی از آداب نماز که سال گذشته با آن‌ها آشنا شدید کدامند؟ فقط نام ببرید. (۳ مورد)

(۱) به جا آوردن نماز در اول وقت (۲) برپایی نماز جماعت (۳) پوشیدن لباس‌های تمیز و مرتب

۴- برخی دیگر از آداب نماز که در این درس با آن‌ها آشنا می‌شوید کدامند؟ فقط نام ببرید. (۲ مورد)

(۱) خواندن اذان و اقامه قبل از نماز (۲) نماز خواندن در مسجد

۵- امام علی (ع) درباره‌ی گفتن اذان و اقامه قبل از نماز چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) کسی که اذان و اقامه را بگوید

چه کسانی پشت سر او به نماز می‌ایستند؟)

(۱) کسی که اذان و اقامه بگوید و به نماز بایستد، دو صف از فرشتگان پشت سر او به نماز می‌ایستند که ابتدا و انتهای این دو صف دیده نمی‌شود.

(۲) کسی که فقط اقامه بگوید و نماز بخواند، پشت سرش یک صف از فرشتگان به نماز می‌ایستند.

۶- مهم‌ترین عقاید همه‌ی مسلمانان جهان که به عنوان شعار اسلام هر روز و هر شب در وقت نماز طنین‌انداز می‌شود،

چیست؟ (محتوای اذان و اقامه) (۱) اللَّهُ أَكْبَرُ، (۲) أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، (۳) أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ : (۱) خداوند را از همه بزرگ‌تر شمردن،

(۲) شهادت به یگانگی خداوند دادن، (۳) شهادت به پیامبری حضرت محمد (ص) دادن

۷- سفارش‌های بزرگان دین درباره‌ی اذان گفتن سبب چه امری شده است؟ و چه نتیجه‌ای داشته است؟

(۱) اذان گویی، عملی پسندیده و قابل تقدیر به شمار آید، (۲) به گونه‌ای که مؤذنان همواره امین و مورد اعتماد و احترام مردم بوده‌اند.

۸- پیامبر (ص) درباره‌ی اذان چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) بخشی از ثواب نماز همه‌ی نمازگزاران سهم کیست؟)

بخشی از ثواب نماز همه‌ی نمازگزاران، سهم مؤذنی است که مردم با صدای اذان او به نماز ایستاده‌اند.

۹- چرا توصیه‌ی فراوانی به نماز خواندن در مسجد شده است؟ توضیح دهید. (دلایل نماز خواندن در مسجد را برشمارید.) (۵ مورد)

(۱) زیرا مسجد خانه‌ی خداست و (۲) در مساجد همواره ذکر و نام خدا جاری است (۳) معنویت فراوانی در آن وجود دارد، (۴) کسی که برای نماز خواندن به مسجد می‌رود، نمازش را با توجه بیشتری اقامه می‌کند. (۵) انسان در مسجد میهمان خدا می‌شود و چه کسی از خداوند قادر در پذیرایی میهمان تواناتر است.

۱۰- امام صادق (ع) درباره‌ی آمدن به مسجد و داشتن طهارت چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام صادق (ع) چرا باید آمدن به مسجد را جدی بگیریم و با طهارت باشیم؟)

(۱) به مسجد آمدن را جدی بگیرید، چرا که مساجد خانه‌های خداوند در زمین هستند (۲) هر کس با طهارت به مسجد برود خداوند او را از گناهانش پاک می‌کند و [نام] او را در میان زائران خود می‌نویسد.

۱۱- اگر نمازگزار قبل از نماز بفهمد لباس یا بدنش نجس شده است و با همان وضعیت نماز بخواند، نمازش چه حکمی دارد؟ باطل است.

۱۲- اگر نمازگزار بفهمد لباس و بدنش نجس شده است ولی بعداً فراموش کند آن را پاک کند و در همان حال نماز بخواند نمازش چه حکمی دارد؟ باطل است.

۱۳- اگر نمازگزار قبل از نماز نداند که لباس یا بدنش نجس شده است و بعد از نماز بفهمد، نمازش چه حکمی دارد و وظیفه‌ی او چیست؟

(۱) صحیح است (۲) فقط برای نمازهای بعدی باید آن‌ها را پاک کند.

۱۴- اگر لباس یا بدن نمازگزار با یکی از نجاسات (فقط خون) نجس شده باشد و مقدار آن کمتر از یک سگه کوچک باشد و نمازگزار از آن خبر نداشته باشد نمازش چه حکمی دارد؟ باطل نیست.

۱۵- اگر لباس یا بدن نمازگزار با دیگر نجاسات به جز خون برخورد کند حتی اگر یک قطره باشد چه حکمی دارد؟ حتماً باید قبل از نماز پاک شود.

۱۶- دیگر شرایط مکان و لباس نمازگزار را توضیح دهید. (شش شرط)

(۱) مکان نمازگزار (یعنی چیزی که فرد بر آن سجده می‌کند) باید پاک باشد و سجده کردن بر اشیای نجس نماز را باطل می‌کند. (۲) مکان نمازگزار نباید غصبی باشد، اگر کسی در مکان غصبی نماز بخواند نمازش باطل است. (۳) لباس نمازگزار نباید غصبی باشد، حتی اگر دکمه‌ها و یا بخشی از لباس غصبی باشد نماز باطل است. (۴) اگر کسی با پولی که از راه حرام به دست آورده لباس بخرد و با آن نماز بخواند نمازش باطل است. (۵) استفاده از زیور آلات طلا مانند انگشتر یا گردنبند برای مردان حرام است و در هنگام نماز باعث باطل شدن نماز مردان می‌شود. (۶) نماز خواندن با لباسی که از پوست مو یا اجزای دیگر حیوانات حرام گوشت تهیه شده حتی اگر بخش‌های کوچکی از اجزای آن همراه نمازگزار باشد نماز او باطل است.

یک فرصت طلایی

درس هفتم

۱- پیامبر (ص) درباره‌ی ماه رمضان چه می‌فرماید؟ توضیح دهید. (یازده مورد)

(۱) ای مردم به میهمانی بزرگ خدا دعوت شده‌اید، این ماه که به سوی شما می‌آید، (۲) ماه برکت و بخشش خداست، (۳) نفس کشیدن شما ثواب و ذکر و تسبیح خداوند را دارد (۴) خواب شما در این ماه عبادت است. (۵) عبادت‌هایتان در این ماه مورد قبول خداوند است. (۶) دعاهايتان مستجاب است، پس دعا کنید و از خدا بخواهید که شما را به روزه گرفتن و تلاوت قرآن در این ماه توفیق دهد. (۷) ای مردم، پاداش کارهای نیک در این ماه، هفتاد برابر ماه‌های دیگر است. (۸) هر کس در این ماه بسیار صلوات بفرستد، کارهای نیکش در قیامت سنگین خواهد بود. (۹) هر کس در این ماه، یک آیه قرآن بخواند، پاداش کسی را دارد که تمام قرآن را تلاوت کند. (۱۰) کسی که در این ماه اخلاقش را نیکو کند، در روز قیامت به آسانی از صراط خواهد گذشت.

۲- توفیق ها و برکات ماه رمضان کدامند؟ (۱) جلسات قرآن (۲) میهمانی ها و افطاری ها (۳) بیدار شدن در وقت سحر (۴) مراسم شب های قدر و مناجات ها و دعاهاى مختلف در هنگام افطار و سحر

۳- حکم روزه در ماه رمضان چیست؟ بر مسلمانان واجب است.

۴- پیامبر (ص) درباره ی روزه ی ماه رمضان چه می فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) روزه سپر و پوشش در برابر چیست؟)

(۱) روزه سپری است در برابر مشکلات دنیا (۲) و پوششی است در برابر عذاب آخرت.

۵- چرا بزرگان دین علاوه بر ماه رمضان در سایر ماه ها، برخی روزها را نیز روزه می گرفتند و مردم را به این عبادت سفارش می کردند؟ زیرا روزه علاوه بر پاداش بی نظیر الهی، فواید فراوان روحی و جسمی دارد.

۶- فواید روزه در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (سه مورد) (۱) تقویت صبر و تقوا (۲) توجه به محرومان (۳) حفظ سلامتی

۷- از فواید روزه «تقویت صبر و تقوا» را توضیح دهید. با ذکر مثال

(۱) کسی که به دستور خدا روزه می گیرد، سختی و گرسنگی و تشنگی را تحمل می کند و با اینکه آب و غذا در اختیار دارد، از آن ها استفاده نمی کند. تکرار این کار، سبب تقویت بیشتر تقوا و صبر در او می شود. (۲) در این صورت هر وقت که شیطان، انسان را برای انجام گناهی وسوسه می کند، می تواند با تقوا و صبر، از آلوده شدن به گناه دوری کند و در برابر وسوسه های شیطان مقاومت کند، (۳) اما کسی که در برابر خواسته های دلش تسلیم شده و هیچ وقت به او نه نگفته است، نمی تواند در برابر وسوسه های شیطان مقاومت کند و خیلی زود تسلیم می شود.

(۴) مثال: درختانی که در کنار جوی های آب می روید آن ها برای رشد و ادامه ی زندگی هیچ مشکل و زحمتی را تحمل نمی کنند، اما درختانی که در مناطق کوهستانی یا کم آب رشد می کنند، برای استوار ماندن، با سختی های زیادی دست و پنجه نرم می کنند.

۸- مفهوم ضرب المثل «شنیدن کی بود مانند دیدن» چیست؟ چه نکته ای را می توان از آن درباره ی ماه رمضان دریافت کرد؟

(۱) یعنی اگر درباره ی موضوعی برای ما صحبت کنند قدری باور می کنیم، ولی تا با چشم خودمان نبینیم باور نمی کنیم. (۲) در ماه رمضان نیز وقتی انسان گرسنه و تشنه می شود، اگر درباره ی این موضوع تا به حال چیزهایی شنیده بود، حالا دیگر خودش آن را احساس می کند.

۹- از فواید روزه توجه به محرومان را با سخنی از امام صادق (ع) توضیح دهید. (بنا به سخن امام صادق (ع) چگونه ثروتمندان در ماه رمضان با گرسنگان و فقیران مهربان می شوند و به آنان کمک می کنند؟)

(۱) ثروتمندان هرگز درد گرسنگی را حس نمی کنند، زیرا هر چه بخواهند می توانند به دست آورند، به همین دلیل نسبت به فقیران و گرسنگان دلسوزی نمی کنند. (۲) خداوند بلند مرتبه روزه را بر مردم واجب کرد تا [در این ماه] همه مانند هم باشند و ثروتمندان نیز مزه گرسنگی را بچشند و با گرسنگان و فقیران مهربان شوند و به آنان کمک کنند.

۱۰- از فواید روزه «حفظ سلامتی» را توضیح دهید.

(۱) وقتی که مواد غذایی بیش از حد نیاز بدن باشد، به صورت چربی در بدن ذخیره می شود و ضمن بالا بردن چربی، قند و فشار خون، باعث بالا رفتن وزن بدن و انباشته شدن چربی در میان ماهیچه های بدن می شود. (۲) یک ماه روزه گرفتن، چربی های مزاحم و زائد بدن را مصرف می کند و از بین می برد در حقیقت آن را از آلودگی های یک ساله پاک می کند.

۱۱- نتیجه تحقیقات دانشمندان و پژوهشگران دلیل اصلی بسیاری از بیماری ها را چگونه نشان می دهد؟ در اغلب کتاب های معتبر پزشکی بخشی از آن به کدام اصول اختصاص یافته است؟ (۱) تغذیه نادرست و پرخوری (۲) به اصول تغذیه و منافع پرهیز از پرخوری

۱۲- پیامبر (ص) درباره «حفظ سلامتی» به وسیله روزه چه می فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) هدف از حکم روزه از جانب خدا چیست؟)

* صُومُوا تَصِحُّوا، روزه بگیرید تا سالم بمانید.

۱۳- نیت در روزه یعنی چه؟ توضیح دهید.

(۱) یعنی اینکه انسان تصمیم بگیرد برای انجام دستور خداوند از اذان صبح تا اذان مغرب از انجام چند کار معین که به آن ها «مبطلات روزه» گفته می شود، خودداری کند (۲) به این تصمیم که خودش یکی از واجبات روزه است، نیت گفته می شود.

۱۴- مبطلات روزه در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (۴ مورد)

(۱) خوردن (۲) آشامیدن (۳) فرو بردن سر به زیر آب (۴) فرو بردن غبار یا دود غلیظ به حلق

۱۵- از مبطلات روزه «خوردن و آشامیدن» را توضیح دهید.

(۱) اگر روزه‌دار با آگاهی و از روی عمد آب، غذا، دارو و یا هر چیز دیگری را بخورد، حتی اگر خیلی هم کم باشد، روزه‌اش باطل می‌شود. (۲) حتی فرو بردن عمدی غذایی که در میان دندان‌ها باقی ماند است نیز باعث باطل شدن روزه می‌شود. (۳) به همین دلیل به ما سفارش شده است که در ماه رمضان بعد از خوردن سحری، مسواک بزنیم تا چیزی از غذا در دهانمان باقی نماند.

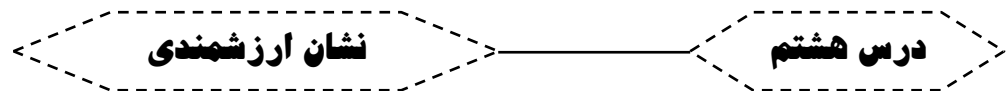
۱۶- از مبطلات روزه «فرو بردن سر به زیر آب» را توضیح دهید.

(۱) روزه‌دار نباید سرش را به طور کامل به زیر آب فرو ببرد و اگر این کار را برای یک لحظه هم انجام دهد، روزه‌اش باطل می‌شود. (۲) البته ایستادن زیر دوش آب یا ریختن آب بر روی سر برای روزه‌دار اشکالی ندارد.

۱۷- از مبطلات روزه «فرو بردن غبار یا دود غلیظ به حلق» را توضیح دهید.

(۱) روزه‌دار نباید گرد و غبار غلیظ یا دود غلیظ به حلق خود برساند. (۲) بنابراین اگر جایی گرد و خاک خیلی زیادی در هوا پراکنده شده باشد یا اینکه دود شدیدی در هوا پیچیده باشد، روزه‌دار باید آنجا را ترک کند و یا با استفاده از یک پارچه یا ماسک از رسیدن آن به حلقش خودداری کند.

۱۸- اگر روزه‌دار عمداً یا از روی فراموشی یکی از مبطلات روزه را انجام دهد حکم روزه‌اش چیست؟ (مبطلات روزه در چه صورت روزه را باطل می‌کند؟) (اگر عمداً انجام دهد روزه‌اش باطل است ۲) اگر از روی فراموشی باشد روزه‌اش صحیح است.

۱- برخی از تابلوهایی که برای راهنمایی رانندگان در جاده‌ها قرار می‌دهند کدامند؟ فقط نام ببرید. (پنج مورد)

(۱) پیچ خطرناک (۲) سبقت ممنوع (۳) جاده لغزنده است (۴) احتیاط کنید. (۵) سبقت آزاد ...

۲- خداوند با شناختی که از مخلوقات و نیازهای آن‌ها دارد، برای راهنمایی انسان چند گونه تابلو در مسیر زندگی او قرار داده است؟ توضیح دهید.

دو گونه: (۱) برخی از آن‌ها ما را به انجام برخی کارهای لازم و ضروری راهنمایی می‌کنند (۲) و برخی دیگر از انجام کارهای خطرناک و زیان‌آور باز می‌دارد.

۳- معیار و دلیل احکام (تابلوهای خداوند) برای چیست؟ چرا؟ توضیح دهید.

(۱) فقط رستگاری انسان؛ (۲) زیرا احکام اسلامی در حقیقت قوانینی هستند که برای حفظ سلامتی و آرامش روحی و جسمی انسان وضع شده‌اند (۳) و توجه به آن‌ها می‌تواند انسان را از انحراف و سقوط به دره‌های هولناک محافظت کند.

۴- احکام مربوط به محرم و نامحرم نمونه‌ای از کدام قوانین اسلام است؟ قوانین اجتماعی

۵- برخی از قوانین اجتماعی اسلام در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (۳ مورد) (مهم‌ترین وظایف هر مرد و زن مسلمان در برابر

افراد نامحرم کدامند؟) (۱) حفظ نگاه (۲) حفظ گفتار (۳) داشتن پوشش مناسب

۶- از قوانین اجتماعی اسلامی «حفظ نگاه» را توضیح دهید.

(۱) اولین وظیفه‌ی هر مرد و زن مسلمان در برابر افراد نامحرم، چشم‌پوشی از نگاه به آن‌هاست. (۲) نگاه حرام علاوه بر آن که خودش گناه بزرگی است، مقدمه و زمینه‌ساز گناهان بزرگ دیگر به شمار می‌رود. (۳) برخی جرم‌ها و جنایت‌های بزرگ، در ابتدا تنها با یک نگاه حرام آغاز شده‌اند. (۴) میان نگاه و گناه فاصله‌ی اندکی است. (۵) گاهی زهر مسمومیت این نگاه تا آخر عمر در وجود انسان می‌ماند و هیچ پادزهری آن را درمان نمی‌کند. (۶) کسی که از «خط‌های قرمز» نگاه عبور می‌کند به منطقه‌ی «ورود ممنوع» وارد می‌شود و گرفتار می‌گردد. (۷) گرفتار غم، گرفتار حسرت و اندوه، گرفتار ناآرامی و اضطراب. (۸) ولی اگر انسان نگاه خود را کنترل کند، پاداش عظیم الهی هم در این دنیا و هم در جهان آخرت در انتظار اوست. (۹) پس بهتر است آرامش خود را فدای لذت‌های لحظه‌ای نکنیم تا شیرینی محبت و آرامش الهی را در درون خود احساس کنیم.

۷- امام صادق (ع) درباره‌ی «حفظ نگاه» چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام صادق (ع) چرا نگاه به نامحرم تیری از تیرهای زهرآگین شیطان است؟)*

(۱) نگاه کردن [به نامحرم] تیری از تیرهای زهرآگین شیطان است که تخم گناه را در دل انسان می‌کارد و همین برای به گمراهی کشیدن صاحبش کافی است. (۲) چه بسیار نگاه‌های کوتاهی که حسرتی طولانی در پی دارند.

۸- پیامبر (ص) درباره‌ی «حفظ نگاه» از نامحرم چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) هر کس چشم خود را از گناه به نامحرم فرو بندد و چه نتیجه‌ای دارد؟)

(۱) هر کس چشم خود را از نگاه به نامحرم فرو بندد، (۲) خداوند شیرینی ارتباط با خودش را در دل او ایجاد می‌کند.

۹- از قوانین اجتماعی اسلام «حفظ گفتار» را توضیح دهید. با ذکر مثال:

۱) دومین وظیفه هر مسلمان در برابر نامحرمان، سخن گفتن با رعایت آداب و حدود شرعی است؛ یعنی به گونه ای سخن بگوییم که سبب تحریک آنان نشود. ۲) انجام هر عملی که سبب تحریک نامحرمان شود حرام است. ۳) ۱. سخن گفتن با لحن های نامناسب و ۲. و استفاده از کلمات سبک و مبتذل در برابر نامحرمان نمونه های این عمل حرام است.

۱۰- خدا در قرآن درباره «حفظ گفتار» چه می فرماید؟ فلا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ، فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ، وَ قُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

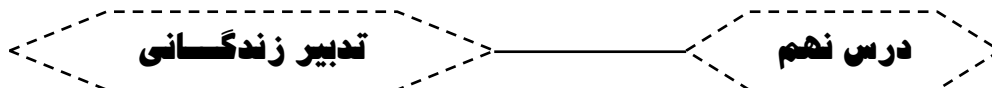
۱) پس با ناز سخن مگویید، ۲) که شخص بیمار دل [که به مرض هوسرانی گرفتار است] به طمع بیفتد، ۳) بلکه به شیوه ای پسندیده سخن بگویید.

۱۱- از قوانین اجتماعی اسلام «داشتن پوشش مناسب» را توضیح دهید. با ذکر مثال

۱) سومین وظیفه هر مرد و زن مسلمان در برابر افراد نامحرم داشتن پوشش مناسب است. ۲) خداوند به هیچ مرد و زنی اجازه نمی دهد با بی توجهی به اصل پوشش و با به نمایش گذاشتن بدن خود، دیگران را به گناه بیندازد و فضای اخلاقی جامعه را آلوده سازد. ۳) هر چند پوشاندن بدن، وظیفه همه ی افراد جامعه است، اما مقدار آن در مردان و زنان متفاوت است که دلیل این تفاوت مربوط به نوع آفرینش آنهاست. ۴) حجاب و پوشش مناسب زن سبب می شود: زیبایی های او در برابر چشم افراد هوسران پدیدار نشود و آنان را به طمع بیندازد. ۵) به این ترتیب، هم خود زنان می توانند با آرامش به امور فردی و اجتماعی خود بپردازند و هم فضا برای فعالیت مثبت و سازنده ی مردان جامعه سالم می ماند. (آثار و پیامدهای پوشش مناسب: شماره ۴ و ۵). ۶) مثال: هر قدر ظرافت و جذابیت چیزی بیشتر باشد، محافظت و نگهداری آن نیز دقیق تر است. به همین دلیل است که انسان های عاقل جواهرات و اشیای ارزشمند خود را در دسترس دیگران و در برابر چشم دزدان قرار نمی دهند، بلکه آنها را در مکان هایی حفاظت شده و دور از چشم غارتگران نگهداری می کنند.

۱۲- آثار و پیامدهای پوشش نامناسب را بیان کنید.

نادیده گرفتن احکام حجاب خطرات و مشکلاتی برای شخص بد حجاب، خانواده او و تمام جامعه به وجود می آورد: ۱) ناامنی و مورد آزار قرار گرفتن توسط مردان هوس باز ۲) کم ارزش شدن زن در جامعه ۳) مهم ترین پیامد: دور شدن انسان از خداست.

۱- دیدگاه کسانی که کمال و ارزش خود را بی توجهی به دنیا و استفاده نکردن از نعمت های آن می دانند چیست؟ توضیح دهید.

۱) بی توجهی به دنیا و استفاده نکردن از نعمت ها ۲) گمان می کنند خدا از کار آنها راضی است ۳) تصور می کنند افرادی که برای زندگی بهتر و استفاده از امکانات خدادادی تلاش می کنند، افرادی دنیاطلب و گمراهند.

۲- دیدگاه کسانی که به کمال و ارزش خود توجه دارند اما هر طور که بخواهند از دنیا و نعمت های آن استفاده می کنند چیست؟

۱) وقتی از راه حلال مالی را به دست می آورند، حق خود می دانند هر اندازه و هر طور که دلشان خواست از اموالشان استفاده کنند. ۲) می گویند پول برای خرج کردن است و خدا آفریده که استفاده کنیم و دارندگی و برازندگی.

۳- آیا می توان بدون زندگی در دنیا و استفاده نکردن از نعمت های آن به رستگاری رسید؟ توضیح دهید.

۱) خیر؛ ۲) زیرا خداوند مهربان ما را آفریده است تا با زندگی در دنیا و انجام کارهای نیک به سعادت و خوشبختی برسیم. ۳) اگر رسیدن به رستگاری دنیا و آخرت بدون استفاده از نعمت های الهی امکان پذیر بود، پس نیازی هم به آفرینش آنها نبود.

۴- خدا در قرآن درباره ی کسانی که بی دلیل خود را از نعمت های الهی محروم کرده اند چه می فرماید؟ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ، الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ، وَ الطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ

۱) بگو: چه کسی زینت های الهی ۲) که برای بندگان خود آفریده ۳) و روزی های پاکیزه را حرام کرده است،

۵- اسراف چیست؟ چه نتایج و عواقبی دارد؟ توضیح دهید. با ذکر مثال (۵ مورد)

۱) زیاده روی در مصرف ۲) از گناهان بزرگ است ۳) عذاب الهی را در پی دارد.

۴) مثال: کسی که ۱. لامپ را روشن رها می کند و از اتاق خارج می شود. ۲. بیش از نیاز بدنش غذا می خورد. ۳. وسایل قابل استفاده را دور می ریزد. ۴. به جای لوازم التحریر ساده از لوازم التحریر گران قیمت استفاده می کند. ۵. برای چشم و هم چشمی وسایلی را می خرد که واقعاً نیازی به آنها نیاز ندارد.

۶- موارد اسراف در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (۲ مورد) ۱) مصرف گرایی ۲) مدگرایی

۷- از موارد اسراف «مصرف گرایی» را توضیح دهید. با ذکر مثال (۶ مورد) ۱) یکی از نمونه‌های اسراف مصرف گرایی است ۲) مصرف گرایی یعنی میل دائمی به خرید بیشتر و بیشتر کالاها و اجناس که خریدار در هنگام خرید، واقعاً به آن‌ها نیازی نداشته و تحت تأثیر دیگران تصمیم به خرید آن گرفته است.

۳) مثال: وقتی از بعضی افراد می‌پرسیم چرا این کالا را خریده‌اید می‌گویند: ۱. چون حراج کرده بودند و ارزان بود خریدم هر چند لازم نداشتم. ۳. این‌ها الآن مد شده است. ۳. دوستان گفتند خیلی به من می‌آید. ۴. می‌گویند چند وقت دیگر گران می‌شود. ۵. اگر مقداری هم اضافه در خانه داشته باشیم به جایی بر نمی‌خور! ۶. همه فامیل یکی از این‌ها را خریده‌اند! ...

۸- آثار فردی مصرف گرایی را با ذکر مثال توضیح دهید. (اگر چیزی را بیش از نیازمان خریداری کنیم، چه عواقب و نتایج دارد؟) با ذکر مثال توضیح دهید. اگر خانواده‌ای دو برابر مقدار همیشگی مواد خوراکی خرید کنند: ۱) یا باید تمام آن را تا خراب نشده مصرف کند که نتیجه‌اش پرخوری، افزایش وزن و بیماری‌های مختلف است ۲) یا اینکه مقدار اضافی را دور بریزد که این هم اسراف و هدر دادن نعمت‌های الهی است و فقر و محرومیت به دنبال دارد.

۹- آثار اجتماعی مصرف گرایی را توضیح دهید. (از نظر اجتماعی خرید بیش از نیاز کالا چه نتایج دارد؟ توضیح دهید.)

۱) خرید بیش از نیاز کالا موجب کمیاب شدن آن می‌شود. ۲) کمیاب شدن کالا قیمت آن را افزایش می‌دهد. ۳) با رشد مصرف گرایی، کالاها هر روز گران‌تر می‌شود و توانایی خرید مردم کاهش می‌یابد.

۱۰- آثار وابستگی مصرف گرایی را توضیح دهید. (چرا مصرف گرایی موجب وابستگی جامعه به کشورهای بیگانه می‌شود؟)

۱) زیرا با خرید بیش از نیاز کالاها چاره‌ای جز واردات دائمی از کشورهای دیگر باقی نخواهد ماند ۲) اگر ملتی به دیگران وابسته شود، چاره‌ای جز پذیرش خواسته‌های آن‌ها نخواهد داشت.

۱۱- راه‌های درمان مصرف گرایی را در این درس برشمارید. (۴ مورد)

۱) در انتخاب اجناس به تجربه‌ی خود و اطرافیان بیشتر از آگهی‌های تبلیغاتی اعتماد داشته باشیم. ۲) به شایعاتی که درباره‌ی گران شدن یک کالا در آینده است، توجه نکنیم. ۳) بدانیم که خرید اجناس گران قیمت هرگز بر ارزش شخصیت نمی‌افزاید. ۴) مدهایی که با زرق و برق، فراوان خودشان را به جامعه تحمیل می‌کنند، خیلی زود از بین می‌روند و جایشان را به مد بعدی می‌دهند.

۱۲- از موارد اسراف «مدگرایی» را توضیح دهید. (شرکت‌های بزرگ برای اینکه هر روز فروش خود را بیشتر و بیشتر کنند از کدام نوع تبلیغات استفاده می‌کنند؟) توضیح دهید. (آسیب اقتصادی) ۱) شرکت‌های بزرگ برای اینکه هر روز فروش خود را بیشتر و بیشتر کنند با استفاده از انواع تبلیغات روانی چنین وانمود می‌کنند کالای آن‌ها ویژه است و اگر شما آن را نداشته باشید از جامعه عقب مانده‌اید. ۲) این تبلیغات سبب می‌شود بسیاری احساس کنند واقعاً در زندگی آن کالا را کم دارند و چاره‌ای جز خرید آن نیست. ۳) هنوز مدتی نگذشته کالای دیگری جای آن را می‌گیرد و تبلیغات بر آن متمرکز می‌شود. ۴) مردم در رقابتی که پایان نمی‌پذیرد باید به دنبال کالای جدید و جدیدتر باشند و حتی برای تهیه‌ی پول آن به دنبال قرض و وام می‌روند.

۱۳- اصلی‌ترین شیگرد شرکت‌های بزرگ برای جذب مخاطبان در مد گرایی چیست؟ چرا؟ ۱) مدسازی؛ ۲) زیرا مدها الگوهایی هستند که با روش‌های گوناگون مردم را متقاعد می‌کنند تا مانند آن‌ها رفتار کنند.

۱۴- چرا مدسازها معمولاً الگوها را از میان ورزشکاران، هنرپیشگان و شخصیت‌های مشهور انتخاب می‌کنند و از آن‌ها می‌خواهند تا تبلیغ کننده کالای آن‌ها شوند؟ زیرا: تا به مردم القا کنند که اگر شما هم می‌خواهید مانند این افراد مورد توجه باشید باید از کالایی که آن‌ها تبلیغ می‌کنند استفاده کنید.

۱۵- چه کسانی در مواجهه با مدها تأثیر بیشتری نسبت به سایر اقشار جامعه از خود نشان می‌دهند؟ چرا؟ ۱) نوجوانان و جوانان. ۲) به دلیل تنوع طلبی و نوگرایی که از ویژگی‌های دوران سنی آن‌هاست.

۱۶- چرا مدگرایی علاوه بر آسیب‌های اقتصادی پایه‌های فرهنگی جامعه را نیز سست می‌کند؟ توضیح دهید. (آسیب فرهنگی) ۱) زیرا این الگوها در تعارض کامل با فرهنگ و تمدن کشورهای اسلامی قرار دارند ۲) و روشی که برای زندگی معرفی می‌کنند کاملاً برخلاف توصیه‌های ادیان الهی است. ۳) تقلید از این الگوها که به فرهنگ بیگانه تعلق دارند رفته رفته سلیقه و طرز فکر انسان مسلمان را تغییر می‌دهد و او را به دنباله‌روی کورکورانه از فرهنگ آنان سوق می‌دهد.

۱۷- تقلید از الگوهای وارداتی را چگونه می‌توان در رفتار اجتماعی برخی از افراد جامعه مشاهده کرد؟ (آسیب اجتماعی)

۱) در پوشش و نوع زندگی برخی از افراد؛ ۲) زیرا نمی‌دانند نوشته‌ای که روی پیراهن آن‌ها نقش بسته چه معنایی دارد ۳) یا از پیام نوع آرایشی که به آن علاقه‌مندند هیچ اطلاعی ندارند ۴) و تنها به این دلیل که مد است آن را انتخاب کرده‌اند.

دو سرمایه گران بها

درس دهم

۱- تفاوت‌های دو تیم موفق و نا موفق فوتبال در استفاده از وقت را توضیح دهید.

تیم اول: (۱) هر کدام از بازیکنان وظیفه‌ی خود را می‌شناسند و آماده‌اند که با شروع بازی، دستورات مربیان خود را مو به مو اجرا کنند. (۲) برنامه‌ی آن‌ها برای پیروز شدن در مسابقه این است که از همان دقیقه‌ی اول، با تمام قدرت بازی کنند و هیچ فرصتی را از دست ندهند.
تیم دوم: (۱) بازیکنان هنوز بازی را جدی نگرفته‌اند و تلاش چندانی از خود نشان نمی‌دهند. (۲) آن‌ها با خودشان می‌گویند حالا ۹۰ دقیقه وقت داریم ...

۲- دو سرمایه‌ی گران‌بهای زندگی انسان در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (۲ مورد)

(۱) نعمت عمر (۲) نعمت عقل و اندیشیدن

۳- خدا در قرآن درباره‌ی «کسانی که ارزش واقعی عمر را نمی‌دانند» چه می‌فرماید؟

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ، قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ، لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ

(۱) هنگامی که مرگ یکی از آن‌ها فرا می‌رسد، (۲) می‌گوید: پروردگارا، مرا [به دنیا] برگردان، (۳) شاید کارهای شایسته‌ای را که ترک کرده بودم به جای آورم.
كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا ...

(۴) هرگز [چنین بازگشتی در کار نیست] این سخنی است که او به زبان می‌گوید [و اگر بازگردد کارش همچون گذشته است]

۴- امام علی (ع) درباره‌ی غنیمت شمردن «فرصت‌های عمر» چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) کدام فرصت‌ها را باید غنیمت شمرد؟)

(۱) فرصت‌ها مانند ابرها می‌گذرند، (۲) پس فرصت‌های خوب را غنیمت شمرد.

۵- برخی از عوامل هدر دادن عمر در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (۴ مورد)

(۱) بی‌حالی و تنبلی (۲) امروز و فردا کردن (۳) در نظر نگرفتن اولویت‌ها (۴) معاشرت با افراد بی‌نظم

۶- از عوامل هدر دادن عمر «بی‌حالی و تنبلی» را توضیح دهید.

(۱) معمولاً کسانی که در طول شبانه روز ورزش نمی‌کنند و کارهایشان را با برنامه انجام نمی‌دهند، بی‌حوصله و بی‌حال هستند. (۲) اهمیتی به وقت خود و دیگران نمی‌دهند و ساعت‌ها و روزهای فراوانی از زندگی خود را کاملاً هدر می‌دهند.

۷- از عوامل هدر دادن عمر «امروز و فردا کردن» را توضیح دهید.

(۱) کسی که در زندگی برنامه ندارد و هدفی برای خود تعیین نکرده است، کارهایش را در وقتش انجام نمی‌دهد و همواره امروز و فردا می‌کند. (۲) مشخص نیست فردایی که مورد نظر آن‌هاست چه زمانی فرا خواهد رسید. (۳) امروزهای این افراد به امید فردایی که نمی‌رسد از دستشان می‌رود.

۸- از عوامل هدر دادن عمر «بی‌توجهی به اولویت‌ها» را توضیح دهید.

(۱) اگر در زندگی برای انسان اولویت کارها مشخص نباشد و هر وقت هر کاری که به ذهنش رسید را انجام دهد، در این صورت کارهای مهم او از قلم می‌افتد و دیگر فرصتی هم برای انجام آن‌ها باقی نخواهد ماند. (۲) بی‌توجهی به اولویت‌بندی کارها موجب می‌شود انسان در کارهای خود عجله داشته باشد، چون همواره احساس می‌کند وقتش کم است و باید همه‌ی کارها را انجام دهد، (۳) در صورتی که اگر با برنامه و اولویت‌بندی کارهایش را انجام دهد، همگی را می‌تواند با صبر و حوصله و با استواری کامل به سرانجام برساند.

۹- از عوامل هدر دادن عمر «معاشرت با افراد بی‌نظم» را توضیح دهید.

(۱) معاشرت با کسانی که در زندگی خود از هیچ برنامه و هدفی پیروی نمی‌کنند موجب می‌شود ما نیز مانند آن‌ها رفتار کنیم و ارزش زندگی خود را ندانیم. (۲) به دلیل تأثیر فراوانی که هم‌نشینی بر انسان دارد، توصیه‌های فراوانی برای دقت در انتخاب دوست و هم‌نشین صورت گرفته است.

۱۰- اولین سرمایه برای خوشبختی انسان در دنیا و آخرت چیست؟ و چه نقشی در استفاده از دیگر نعمت‌ها دارد؟

(۱) نعمت عمر؛ (۲) اگر کسی از آن محروم شود از نعمت‌های دیگر نیز نمی‌تواند هیچ استفاده‌ای کند.

۱۱- دومین سرمایه‌ی انسان که او را از سایر موجودات (حیوانات و گیاهان) متفاوت کرده است چیست؟ توضیح دهید.

(۱) نعمت عقل و اندیشیدن؛ (۲) زیرا ما انسان‌ها می‌توانیم با استفاده از این نعمت ارزشمند، علاوه بر خوشبختی در دنیا به راه‌های پیشرفت خود در زندگی خوب بیندیشیم و با کمک پیامبران الهی بهترین راه را برای رستگاری خود انتخاب کنیم.

۱۲- پیامبر (ص) درباره‌ی «تفکر در نشانه‌های خداوند» چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) ساعتی تفکر در نشانه‌های خداوند برابر با چیست؟)

ساعتی تفکر [در نشانه‌های خداوند]، از ساعت‌های طولانی عبادت کردن [بدون تفکر] برتر است.

۱۳- خداوند چه کسانی را کر و لال، گمراه‌تر از چهارپایان و بدترین موجودات معرفی می‌کند؟

(۱) کسانی که توانایی اندیشیدن دارند ولی از این نعمت استفاده نمی‌کنند. (۲) چشم دارند ولی از آنچه می‌بینند عبرت نمی‌گیرند، (۳) گوش دارند ولی برای شنیدن دستورات خداوند از آن استفاده نمی‌کنند.

۱۴- امام علی (ع) درباره‌ی «تفکر» چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) تفکر انسان را به سوی چه چیز فرا می‌خواند؟ تفکر، انسان را به سوی نیکی و عمل به آن فرا می‌خواند.

۱۵- «اندیشیدن» درباره‌ی چه موضوعاتی انسان را به سمت کارهای نیک می‌کشانند و او را از مسیر گناه باز می‌دارد؟ «نیندیشیدن» چگونه؟

(۱) کارهایش توسط خداوند ثبت و ضبط می‌شود و باید نسبت به تمام کارهایش در نزد خدا پاسخگو باشد؛ (۲) نعمت عمر فقط یک بار به او عطا شده است و بار دیگر فرصت زندگی در دنیا به او داده نخواهد شد؛ (۳) با هر حرف و رفتار می‌تواند دلی را شاد کند یا از خود برنجاند، به یقین این اندیشه‌ها سرانجام او را به سمت کارهای نیک می‌کشاند و او را از مسیر گناه دور می‌کند. (۴) اما اگر کسی درباره‌ی این موضوعات فکر نکند و بدون دوراندیشی عمل کند سرانجام جز حسرت و پشیمانی نخواهد داشت.

آفت های زبان

درس یازدهم

۱- چرا «توانایی سخن گفتن» یکی از مهم‌ترین نعمت‌های خداوند به انسان است؟ (۵ مورد)

زیرا انسان از این طریق: (۱) با دیگران ارتباط برقرار می‌کند. (۲) نیازها و درخواست‌هایش را بازگو می‌کند (۳) با دیگران مشورت می‌کند. (۴) احساسات خود را بیان می‌کند (۵) دیگران را راهنمایی می‌کند.

۲- چه وقت انسان از نعمت سخن گفتن به درستی استفاده نمی‌کند؟ (۴ مورد)

گاهی که با سخن گفتن: (۱) دیگران را اذیت می‌کند، (۲) دروغ می‌گوید، (۳) تهمت می‌زند، (۴) و گناهان متعددی مرتکب می‌شود.

۳- انسان با سخن گفتن چه چیز را آشکار می‌سازد؟ شخصیت درونی‌اش را.

۴- امام علی (ع) درباره‌ی «سخن گفتن» چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) انسان چه وقت شناخته می‌شود؟ چرا؟)

(۱) هنگامی که سخن می‌گوید شناخته می‌شود، (۲) زیرا انسان زیر زبان خود پنهان است.

۵- برخی از «گناهان زبان» (سخن گفتن) در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (۳ مورد) (۱) دروغ گفتن (۲) غیبت کردن (۳) ناسزاگویی

۶- دروغ گفتن را تعریف کنید. (۱) دروغ‌گویی در آخرت عذاب الهی را در پی دارد. (۲) در دنیا سبب از بین رفتن اعتماد دیگران نسبت به فرد و تنهایی او می‌شود.

۷- چه وقت انسان دروغ‌گو دروغ می‌گوید؟ و در آن هنگام چه چیز را فراموش می‌کند؟ (۱) وقتی که می‌خواهد به وسیله دروغ چیزی را به دست آورد (۲) یا قصد دارد خودش را از مشکلی رهایی بخشد (۳) هیچ قدرتی بالاتر از قدرت خداوند نیست (۴) و تا او نخواهد هیچ سود و ضرری به کسی نخواهد رسید.

۸- چه وقت افراد بدون آنکه خودشان متوجه باشند دروغ می‌گویند؟ با ذکر مثال. توضیح دهید.

مثلاً: (۱) به دلیل علاقه‌ای که به فرد دیگر دارند در تعریف کردن از او زیاده روی می‌کنند. (۲) یا به سبب دشمنی که با کسی دارند بدون اینکه حواسشان باشد از سر دشمنی و کینه دروغ می‌گویند.

۹- امام عسگری (ع) در باره‌ی دروغ چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام عسگری همه زشتی‌ها در کجا جمع شده‌اند و کلید آن چیست؟) * زشتی‌ها همگی در خانه‌ای جمع شده‌اند که کلید آن دروغ است.

۱۰- ائمه (ع) همواره درباره دروغ چه نکاتی را تأکید داشته‌اند؟

(۱) دروغ گفتن موجب نابودی ایمان می‌شود (۲) انسان را از هدایت الهی محروم می‌سازد.

۱۱- دروغ گفتن چه تأثیری بر حافظه انسان دارد؟ و قول مشهور در این باره چیست؟

(۱) حافظه انسان را ضعیف می‌کند (۲) دروغگو کم حافظه است.

۱۲- عادت به دروغ گفتن چه تأثیری بر زندگی انسان دارد؟ موجب فقر و تنگدستی می‌شود چرا که برکت از زندگی انسان می‌رود.

۱۳- چه کسی می‌تواند دروغ گفتن را ترک کند؟ (بهترین راه‌های درمان دروغ گفتن را برشمارید؟) (۲ مورد)

(۱) انسان همواره قبل از سخن گفتن به عواقب گفتارش بیندیشد (۲) دوری از کسانی که دروغ می‌گویند.

۱۴- عواقب و مضرات دروغ گفتن را برشمارید؟ (۶ مورد)

(۱) در آخرت عذاب الهی را در پی دارد، (۲) دردناک (الف) سبب از بین رفتن اعتماد دیگران نسبت به فرد و تنهایی او می‌شود (ب) موجب نابودی ایمان می‌شود (ج) و انسان را از هدایت الهی محروم می‌سازد. (د) حافظه انسان را ضعیف می‌سازد. (ه) موجب فقر و تنگدستی می‌شود چرا که برکت از زندگی انسان می‌رود.

۱۵- غیبت کردن را تعریف کنید. (۱) بدگویی پشت سر دیگران (۲) آشکار ساختن عیب‌های آنان (۳) یکی از بزرگترین گناهان نزد خداوند است (۴) عذاب سخت الهی را در پی دارد.

۱۶- اشتباه برخی از مردم هنگام سخن گفتن درباره غیبت کردن چیست؟ توضیح دهید.

(۱) سخن آن‌ها وقتی غیبت به شمار می‌رود که آنچه درباره دیگران می‌گویند واقعیت نداشته باشد. (۲) در صورتی که اگر آن مطلب واقعیت نداشته باشد هم تهمت و هم دروغ است (۳) نکته اصلی: حتی وقتی ما با چشم خودمان هم چیز ناپسندی را از کسی می‌بینیم حق نداریم آن را برای دیگران بازگو کنیم.

۱۷- خدا در قرآن درباره غیبت کردن چه می‌فرماید؟

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا... وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا، أَيَحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا.

(۱) ای کسانی که ایمان آورده‌اید (۲) بعضی از شما غیبت بعضی دیگر را نکنند، (۳) آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده‌اش را بخورد؟ فَكْرَهُتُمُوهُ، وَ اتَّقُوا اللَّهَ، إِنَّ اللَّهَ ثَوَابٌ رَحِيمٌ.

(۴) همه‌ی شما از این امر کراهت دارید، (۵) از خدا پروا کنید، (۶) که خدا توبه‌پذیر مهربان است.

۱۸- چرا غیبت کردن جز گناهان بزرگ محسوب می‌شود و بسیار نهی شده است؟ توضیح دهید.

(۱) زیرا در اسلام توصیه فراوانی به برادری، مودت و صمیمیت می‌شود (۲) بنابراین تعاون و رفاقت میان مسلمانان اهمیت بسیاری دارد. (۳) و هر کاری که سبب جدایی و دشمنی آنان باشد حرام است.

۱۹- غیبت کردن چه تأثیری بر روابط افراد در جامعه دارد؟ توضیح دهید.

(۱) وقتی افراد غیبت می‌کنند کینه و ناراحتی نسبت به یکدیگر را در دل می‌پرورانند و دیگر نمی‌توانند مانند گذشته با هم دوست و متحد باشند. (۲) کسانی که به غیبت گوش می‌دهند دیگر نمی‌توانند مانند گذشته به فردی که درباره‌اش بدگویی شده اطمینان داشته باشند. (۳) کسی که اشتباهی کرده و دوست ندارد دیگران آن اشتباه را بدانند، ممکن است به زودی کار اشتباهش را جبران کند، اما اگر بداند همه از عیب‌های او باخبر شده‌اند و دیگر کسی به او اعتماد ندارد، انگیزه‌ای برایش باقی نمی‌ماند تا اشتباهش را ترک کند و می‌تواند هر گناه دیگری را مرتکب شود.

۲۰- غیبت کردن چه تأثیری بر سرنوشت انسان در دنیا دارد؟

غیبت نوعی تبلیغ و اشاعه کارهای ناپسند است: (۱) در دنیا دین انسان را نابود می‌کند. (۲) خداوند در مجازات غیبت‌کننده، کارهای نیکش را به حساب کسی که از او غیبت شده می‌نویسد (۳) و توفیق کارهای نیک را از غیبت‌کننده می‌گیرد.

۲۱- بهترین راه درمان غیبت کردن کدام راه است؟

این است که: (۱) انسان هیچ‌گاه از عیب‌ها و کاستی‌های خود غافل نباشد، (۲) به جای اینکه در دیگران به دنبال ایراد بگردد، تلاش کند عیوب خود را برطرف سازد.

۲۲- عواقب و مضرات غیبت کردن را برشمارید. (۸ مورد)

(۱) یکی از بزرگترین گناهان نزد خداوند است (۲) عذاب سخت الهی را در پی دارد (۳) موجب کینه و ناراحتی افراد نسبت به یکدیگر می‌شود و دیگر نمی‌توانند مانند گذشته با هم دوست و متحد باشند (۴) کسانی که به غیبت گوش می‌دهند دیگر نمی‌توانند مانند گذشته به فردی که درباره‌اش بدگویی شده اطمینان داشته باشند. (۵) کسی که اشتباهی کرده و دوست ندارد دیگران آن اشتباه را بدانند اگر بداند همه از عیب‌های او با خبر شده‌اند و کسی به او اعتماد ندارد انگیزه‌ای برایش باقی نمی‌ماند تا اشتباهش را ترک کند و می‌تواند هر گناه دیگری را مرتکب شود. (۶) در دنیا دین انسان را نابود می‌کند. (۷) خداوند کارهای نیکش را به حساب کسی که از او غیبت شده می‌نویسد (۸) خداوند توفیق انجام کارهای نیک را از غیبت کننده می‌گیرد.

۲۳- ناسزاگویی چیست؟ و چگونه آغاز می‌شود؟ (ناسزاگویی را تعریف کنید).

(۱) وقتی شخصی نسبت به دیگری فحاشی می‌کند و نسبت‌های زشت به او می‌دهد، ناخواسته بذر کینه و دشمنی را در دل او می‌پاشد. (۲) زیرا بسیاری از نزاع‌ها و درگیری‌ها با یک دشنام آغاز می‌شود.

۲۴- ناسزاگویی چه تأثیری بر جامعه دارد که بزرگان دین این عمل زشت را نهی کرده‌اند؟ سبب می‌شود: (۱) حیا از میان برود. (۲) زمینه برای افزایش گناهان دیگر فراهم شود.

۲۵- پیامبر (ص) در درباره ناسزاگویی چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) خداوند بهشت را بر چه کسی حرام کرده است؟)*

خداوند بهشت را بر هر فحش‌دهنده بدزبان که برایش مهم نیست چه می‌گوید و دیگران درباره او چه می‌گویند، حرام کرده است.

۲۶- کسانی که ناسزاگویی می‌کنند معمولاً چه وقت این عمل زشت را انجام می‌دهند؟ (۳ مورد) (۱) وقتی عصبانی می‌شوند و نمی‌توانند خشم خود را مهار کنند، و هر قدر این رفتار را تکرار می‌کنند در آنان بیشتر به عادت تبدیل می‌شود. (۲) قصد شوخی دارند و می‌خواهند دیگران را بخندانند و از اینکه دیگران از گفته زشت آنان به خنده می‌افتند لذت می‌برند. (۳) البته برخی به دلیل تربیت نادرست سخنان زشت را به زبان می‌آورند و این کار برای آنان تبدیل به عادت شده است.

۲۷- بهترین راه‌های درمان فحاشی را برشمارید؟ (علمای اخلاق چه راهکارهایی در درمان فحاشی ارائه کرده‌اند؟) (۴ مورد)

(۱) دوری از کسانی که فحش می‌دهند و عادت به این کار دارند. (۲) اندیشیدن به اینکه چه کار زشت و ناپسندی انجام می‌دهند. (۳) توجه داشتن به اینکه با فحش دادن چه برکاتی از زندگی آنان حذف می‌شود و در نهایت نیز رستگار نمی‌شوند. (۴) انسان می‌تواند با عادت دادن زبان خود به کلمات زیبا و دلنشین و پی‌بردن به زشتی فحش، برای همیشه آن را ترک کند.

ارزش کار

درس دوازدهم

۱- وقتی یکی از مسلمانان مدینه شخصی را دید که زیر آفتاب سوزان در زمین کشاورزی‌اش مشغول کار است با خودش چه گفت؟ (۱) عجب آدم حریص و دنیا طلبی! (۲) مگر پول و مال دنیا چقدر ارزش دارد که انسان این‌گونه خودش را برای به دست آوردن آن به زحمت بیندازد؟ (۳) خوب است او را نصیحت کنم.

۲- هنگامی که شخصی مسلمان امام باقر (ع) را مشغول کار دید ، پس از سلام به ایشان چه گفت و چه پاسخ شنید؟

(۱) آخر بزرگی از بزرگان قریش، در این هوای گرم با این حال عرق بریزد و به دنبال دنیا باشد؟ اگر همین حالا مرگ شما فرا رسد و شما در این حال بمیرید چه خواهید کرد؟

(۲) حضرت فرمود: ۱. اگر در این حال مرگم فرا رسد، در حال عبادت خدا از دنیا رفته‌ام. ۲. من تلاش می‌کنم تا با کار کردن، خودم و خانواده‌ام را از کمک دیگران بی‌نیاز سازم. ۳. این عبادت خداوند است. ۴. اگر قرار باشد از چیزی بترسم، باید از این بترسم که در حال گناه و معصیت مرگم فرا رسد.

۳- فواید کار و تلاش را توضیح دهید. با ذکر مثال (۳ مورد) (کار چه فوایدی برای فرد و جامعه دارد؟)

(۱) بی‌نیاز شدن از دیگران نه تنها ناپسند نیست بلکه جزء عبادت‌های بزرگ قرار دارد. (۲) توانایی برای انفاق، سخاوت‌مندی و مشارکت در کارهای خیر است (۳) برطرف ساختن مشکلات اجتماعی است (۴) مثال : کار مناسب می‌تواند از بسیاری از جرائم و تخلفات اجتماعی مانند: مزاحمت‌های خیابانی و تكدّی‌گری جلوگیری کند.

۴- پیامبر (ص) درباره «کار و تلاش» چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) عبادت چند جزء دارد؟ و نه جزء آن چیست؟)*

عبادت ده جزء دارد که نه جزء آن، کار و کسب حلال است.

۵- وقتی یکی از اصحاب «امام صادق (ع)» از ایشان پرسید: کسی که از راه حرام مالی را به دست می‌آورد و برای اینکه گناهانش پاک شود، از همان مال به فقیران صدقه می‌دهد، به نزدیکیانش رسیدگی می‌کند و به زیارت خانه خدا می‌رود. کارهایش نزد خدا چگونه است؟ امام در پاسخ چه فرمود؟

(۱) آنچه گناهان را پاک می‌کند، کارهای نیک است، (۲) اما کار حرام نمی‌تواند حرام دیگری را پاک کند.

۶- کسی که اموالش را از راه حرام به دست می‌آورد و در کارهای خوب مصرف می‌کند مرتکب چه گناهی شده است؟ آیا با این کار گناهانش پاک می‌شود؟ به طور مختصر توضیح دهید.

(۱) گناه بزرگی، (۲) خیر، زیرا نه تنها گناهانش پاک نمی‌شود، بلکه گناهی به گناهانش افزوده خواهد شد.

۷- اگر انسان اموالش را از «راه حرام» مانند: دزدی، قمار، خرید و فروش اجناس قاچاق و ... به دست آورد چه حکمی دارد؟

(۱) حرام است (۲) و کسی حق استفاده از آن‌ها را ندارد.

۸- گاهی انسان با اینکه شغل خوب و حلالی دارد با خیانت در کار اموالی از آن شغل به دست می‌آورد. حکم این کار و وظیفه‌ی او در این باره چیست؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

(۱) حرام است (۲) مثلاً: ۱. کسی که وسیله‌ی بی‌کیفیت را در بسته‌بندی وسیله‌ی خوب و باکیفیت قرار می‌دهد و آن را با قیمتی بیشتر می‌فروشد، به همان مقدار که پول بیشتری دریافت می‌کند، مال او حرام می‌شود، واجب است آن را به خریدار برگرداند. ۲. کارمندی که موظف است هر روز در محل کارش به انجام امور اداری بپردازد، اگر در ساعت کاری به وظایفش نپردازد، پولی که دریافت می‌کند حق او نیست و استفاده از آن پول حرام است.

۹- خدا در قرآن درباره‌ی «خیانت در کار» (کم‌فروشی) چه می‌فرماید؟

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ، الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ، وَإِذَا كَالَهُمْ أَوْوَنَهُمْ يُخْسِرُونَ.

(۱) وای بر کم‌فروشان (۲) آنان که وقتی برای خود پیمانه می‌کنند، حق خود را به طور کامل می‌گیرند (۳) و هنگامی که می‌خواهند برای دیگران پیمانه یا وزن کنند کم می‌گذارند.

إِلَّا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ، لِيَوْمٍ عَظِيمٍ، يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

(۴) آیا اینان نمی‌دانند که زنده می‌شوند؟ (۵) در روزی بزرگ (۶) روزی که همه‌ی مردم در برابر پروردگار جهانیان [برای حساب] بایستند.

کلید گنج ها

درس سیزدهم

۱- امام علی (ع) در نامه‌ای به امام حسن (ع) درباره‌ی «دعا کردن» چه می‌فرماید؟ (۵ مورد)

(۱) ... [پسرم] بدان کسی که گنجینه‌های آسمان و زمین در دست اوست، فرصت دعا کردن را به تو داده و جواب دادن به دعای تو را نیز بر عهده گرفته است. (۲) تو را فرمان داده است از او بخواهی تا ببخشد و رحمت طلب کنی تا عطا کند.

(۳) هر گاه او را بخوانی، ندایت را می‌شنود و چون با او راز دل گویی، راز تو را می‌داند، پس نیاز خود را با او بگو و اندوه خود را در پیشگاه او بگشای، تا غم‌هایت را برطرف کند و در مشکلات، تو را یاری رساند. (۴) از گنجینه‌های رحمتش چیزهایی بخواه که جز او کسی نمی‌تواند عطا کند، ۱. افزونی عمر، ۲. تندرستی بدن ۳. گشایش روزی. (۵) [پسرم]، خداوندی که به تو اجازه‌ی دعا کردن داده است، [در حقیقت] کلید گنجینه‌های خود را در دست تو قرار داده است، پس هر گاه خواستی می‌توانی با دعا، درهای نعمتش را بگشایی و رحمتش را بر خود نازل کنی.

۲- اشتباه برخی انسان‌ها درباره‌ی «دعا کردن» چیست؟

انسان در خطرهای و مشکلات بزرگ خدا را بخواند و از او یاری بخواهد و فکر کند دعا کردن تنها مخصوص همین زمان‌هاست.

۳- بر اساس تعالیم قرآن انسان چه وقت به خداوند و یاری او نیازمند است؟ چرا؟

(۱) همیشه و در همه حال (۲) زیرا بدون اجازه و خواست او نمی‌تواند حتی کوچک‌ترین کارها را نیز انجام دهد.

۴- پیشوایان دین چه دعاهایی را به ما آموخته‌اند؟ فقط نام ببرید. (۷ مورد)

(۱) روزهای هفته (۲) قبل از غذا خوردن و بعد از آن (۳) قبل از خواب (۴) وقت مطالعه (۵) هنگام وضو (۶) هنگام بیدار شدن

(۷) سوار شدن به وسیله‌ی نقلیه و ...

۵- خدا در قرآن درباره‌ی «دعا کردن» چه می‌فرماید؟

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ : پروردگارتان گفت: مرا بخوانید [دعا کنید] تا [دعای شما را] بپذیرم.

۶- دعا کردن و دعا نکردن چه تأثیری بر زندگی انسان دارد؟

۱) دعا کردن باعث جلب توجه ویژه خداوند به انسان می‌شود، ۲) همواره مانند چراغ فروزانی است که انسان را به پناهگاه اصلی و واقعی هدایت می‌کند. ۳) اما کسانی که دعا نمی‌کنند در حقیقت خود را از لطف خاص پروردگار محروم می‌کنند.

۷- فواید «دعا و نیایش» را در این درس توضیح دهید. (۲ مورد)

۱) مورد توجه خداوند قرار می‌گیریم و علاوه بر بهره‌مندی از پاداش روز قیامت، در همین دنیا نیز شایستگی دریافت نعمت‌های بیشتر خدا را به دست می‌آوریم.

۲) آرامش روحی پیدا می‌کنیم. زیرا احساس اضطراب و ناامیدی وقتی به سراغ انسان می‌آید که خود را در برابر سختی‌ها تنها ببیند و کسی را نیابد تا مشکلاتش را با او در میان بگذارد و از او یاری بطلبد.

۸- امام صادق (ع) درباره‌ی «دعا کردن» چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام صادق (ع) دعا کردن، یا دعا نکردن چه آثاری بر زندگی انسان دارد؟ تأکید ایشان در این باره چیست؟

۱) نزد خداوند بلند مرتبه جایگاهی است که جز با دعا کردن نمی‌توان به آن رسید. ۲) اگر بنده‌ای دعا نکند و از خداوند نخواهد، چیزی به دست نخواهد آورد. ۳) پس بخواه تا به تو عطا شود. ۴) این را بدان هر دری که پیوسته کوبیده شود، بالاخره به روی انسان باز خواهد شد.

۹- کسی که دعا می‌کند و در کنار تلاشش تمام نیازهای خود را از خداوند می‌خواهد در واقع به چه کسی ایمان دارد؟ چرا؟ توضیح دهید.

۱) به خدا؛ ۲) زیرا می‌داند که فقط او می‌تواند مشکلاتش را حل کند. ۳) در این صورت او به پروردگار مهربان اعتماد و تکیه کرده است و چه تکیه‌گاهی قوی‌تر و مطمئن‌تر از خداوند قادر و مهربان. ۴) کسی که به آفریدگار تکیه می‌کند و او را باریگر تمام مشکلاتش می‌بیند هیچ اضطراب و غمی در زندگی نخواهد داشت و همواره در آرامش زندگی خواهد کرد.

۱۰- رعایت «آداب دعا» چه تأثیری در اجابت آن دارد؟

۱) باعث جلب توجه بیشتر خداوند می‌شود ۲) و دعا زودتر به اجابت می‌رسد.

۱۱- پیامبر (ص) و امامان (ع) درباره‌ی «آداب دعا» چه فرموده‌اند؟ توضیح دهید. (۵ مورد)

۱) اگر کسی می‌خواهد دعایش مستجاب شود: ۱. درآمدش را پاک گرداند ۲. از زیر بار حقوق مردم بیرون رود. ۳. دعای بنده‌ای که در شکمش حرام باشد ۴. یا حق یکی از بندگان خدا به گردنش باشد به درگاه خداوند بالا نمی‌رود.

۲) هر گاه درخواستی از خداوند سبحان داشتی: ۱. دعایت را با صلوات بر پیامبر (ص) آغاز کن، ۲. زیرا خداوند، کریم‌تر از آن است که کسی از او دو درخواست کند و او یکی را بپذیرد و دیگری را نپذیرد.

۳) در چهار وقت فرصت را برای دعا کردن غنیمت شمارید: ۱. هنگام قرائت قرآن ۲. وقت اذان ۳. هنگام باریدن باران ۴. هنگام روبه‌رو شدن سپاه ایمان و لشکر کفر

۴) هر گاه امام باقر (ع) حاجتی داشت: ۱. ابتدا چیزی صدقه می‌داد ۲. سپس خود را معطر می‌ساخت ۳. به مسجد می‌رفت ۴. آن‌گاه در هنگام اذان ظهر به دعا می‌پرداخت.

۵) نزدیک‌ترین دعاها به اجابت، دعای کسی است که ۱. در دعا‌های پنهانی‌اش ۲. ابتدا برای دیگران دعا کند.

۱۲- امام علی (ع) در نامه‌ای به امام حسن (ع) درباره‌ی «تأخیر یا عدم در استجابت دعا» چه می‌فرماید و به کدام دعا تأکید دارد؟

۱) ... [پسرم] چه بسا در اجابت دعا تأخیر می‌شود: تا ۱. تا پاداش درخواست کننده بیشتر ۲. و جزای آرزومند کامل‌تر شود.

۲) گاهی چیزی را خواسته‌ای، ولی آن را به تو نداده‌اند: ۱. [در عوض] بهتر از آن را در این جهان ۲. و یا آن جهان به تو داده‌اند.

۳) و گاهی دعایت به اجابت نرسیده است: ۱. زیرا چیزی طلب کرده‌ای که اگر داده شود، ۲. مایه‌ی تباهی دین تو خواهد بود.

۴) پس چیزی بخواه که: ۱. نیکی و زیبایی‌اش برایت ماندگار باشد ۲. و رنج و سختی‌اش از تو برکنار.

ما مسلمانان

درس چهاردهم

۱- عکس العمل ما نسبت به غم و اندوه اعضای خانواده چگونه است؟

(۱) غم و اندوه آنان را غم و اندوه خود می دانیم (۲) احساس می کنیم که پاره ای از وجود ما به درد آمده است (۳) از هیچ تلاشی در رفع آن دریغ نمی کنیم.

۲- آیا انسان فقط نسبت به غم و اندوه اعضای خانواده ی خود عکس العمل نشان می دهد؟ چرا؟

(۱) خیر؛ (۲) زیرا خدا در قرآن از ما خواسته است همین احساسی را که نسبت به خواهر یا برادر خود داریم، نسبت به سایر انسان ها و به خصوص برادران دینی خود نیز داشته باشیم و آنان را خواهران و برادران دینی خود و جزء خانواده ی خویش بدانیم.

۳- خدا در قرآن درباره ی «مسئولیت افراد باایمان نسبت به یکدیگر» چه می فرماید؟*

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ در حقیقت مؤمنان با هم برادرند.

۴- آیا مرزهای جغرافیایی، تفاوت نژادها و زبان ها مانعی برای یکدلی و وحدت مسلمانان است؟ چرا؟ (۱) خیر؛ (۲) زیرا خداوند همه ی مسلمانان را در هر کجا که باشند و به هر زبان که سخن بگویند، اعضای یک خانواده و شریک و هم درد یکدیگر می داند.

۵- مسلمانان جهان در چه چیزهایی با هم وحدت و اشتراک دارند؟ (از نظر اسلام مسلمان کیست؟) (۵ مورد)

(۱) به خدای یگانه اعتقاد دارند (۲) به روز قیامت اعتقاد دارند. (۳) حضرت محمد (ص) را آخرین پیامبر خدا می دانند (۴) قرآن را آخرین و کامل ترین کتاب آسمانی می دانند. (۵) و به سوی کعبه نماز می خوانند.

۶- وقتی یکی از اصحاب امام صادق (ع) از ایشان پرسید: «حق مسلمان بر مسلمان چیست؟» حضرت در پاسخ چه فرمود؟ (۷ مورد)

(۱) هر چه برای خودت دوست داری برای او نیز دوست بداری و هر چه برای خودت نمی پسندی برای او نیز نمی پسندی. (۲) به دنبال خشنودی اش باشی و او را خشمگین نکنی. (۳) [هر گاه نیاز شد] ۱. با جان ۲. و مال ۳. و زبان ۴. و دست او را یاری کنی. (۴) آیین و راهنمای او باشی. (۵) سیر نباشی، در حالی که او گرسنه است و سیراب نباشی در حالی که او تشنه است و از لباس های گوناگون بهره مند نباشی در حالی که او لباس ندارد. (۶) اگر مریض شد به عیادتش بروی. (۷) اگر دانستی که نیازی دارد پیش از آنکه به تو بگوید خودت برای رفع نیازش اقدام کنی.

۷- اکنون جمعیت مسلمانان چه قدر است؟ و در چند کشور زندگی می کنند؟ (۱) بیش از یک و نیم میلیارد (۲) در ۵۷ کشور اسلامی

۸- خدا در قرآن درباره ی «دشمنان اسلام» چه می فرماید؟

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِّن دُونِكُمْ، لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا، وَدَوَّاءَ مَا غَنَيْتُمْ، قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِّنْ أَفْوَهِهِمْ

(۱) ای کسانی که ایمان آوردید، (۲) از میان غیر هم دینتان دوست صمیمی و هم راز برای خودتان انتخاب نکنید، (۳) آن ها از هیچ فسادى نسبت به شما کوتاهی نمی کنند، (۴) آن ها دوست دارند شما در رنج و زحمت باشید، (۵) دشمنی از گفتار و کلامشان آشکار است. و مَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ : و آنچه در دل هایشان پنهان می دارند، از آن بزرگ تر است.

۹- چرا قدرت های استعمارگر نمی گذارند مسلمانان «متحد» شوند؟ (۱) زیرا آن ها دیگر نخواهند توانست به راحتی ثروت های مسلمانان را غارت کنند، (۲) به همین دلیل تمام تلاش خود را به کار می برند تا نگذارند این اتحاد صورت پذیرد.

۱۰- یکی از برنامه های اصلی قدرت های استعمارگر برای از بین بردن اتحاد مسلمانان چیست؟ مراحل اجرای آن را فقط نام ببرید.

(۲ مورد) (دو مرحله مهم از برنامه های اصلی قدرت های استعمارگر برای از بین بردن اتحاد مسلمانان کدامند؟ فقط نام ببرید.)

(۱) ایجاد تفرقه (۲) جنگ افروزی

۱۱- قدرت های استعمارگر در مرحله اول برای از بین بردن اتحاد مسلمانان دست به چه اقداماتی می زنند؟ توضیح دهید. با ذکر مثال.

(۱) با استفاده از قدرت تبلیغاتی و رسانه های پرشماری که در اختیار دارند به صورت پیوسته اختلافات میان اقوام و مذاهب مختلف مسلمانان را بزرگ نمایی می کنند. (۲) تلاش می کنند این اختلافات را به مسئله اصلی مسلمانان تبدیل کنند.

(۳) نکته مهم این است که قدرت های استعمارگر در این اختلافات واقعاً طرفدار هیچ گروهی نیستند؛ بلکه فقط می خواهند این اختلافات گسترده تر شود تا دو طرف مسلمانان هر روز ضعیف تر شوند.

(۴) مثلاً : اگر تعداد اندکی از افراد نادان و ساده لوح در میان یک قوم یا طرفداران یک مذهب کار اشتباهی انجام دهند، رسانه های استکباری با انعکاس گسترده این اقدام، و بزرگ نمایی آن تلاش می کنند آن را به تمام پیروان آن مذهب نسبت دهند و به این وسیله میان اقوام و مذاهب مختلف بدبینی و تفرقه را حاکم کنند.

۱۲- قدرت های استعمارگر در مرحله دوم برای از بین بردن اتحاد مسلمانان دست به چه اقداماتی می زنند؟ توضیح دهید.

(۱) آن ها پس از آن که ملت ها را کاملاً از هم جدا کردند، با تحریک آن ها جنگ های داخلی را میان مسلمانان به راه می اندازند و حتی به صورت پنهانی و آشکار به توزیع اسلحه و مهمات جنگی میان آن ها می پردازند (۲) یکی از اقداماتی که این قدرت ها در سال های اخیر برای پیشبرد این هدف دنبال کرده اند، تشکیل فرقه ها و گروه هایی با شعارها و ظواهر اسلامی اما همسو و هم جهت با اهداف آنان است (۳) این گروه ها که با حمایت مالی و اطلاعاتی امریکا و برخی کشورهای غربی و با به کارگیری افراد نادان و تندرو تشکیل می شوند، به بهانه های واهی هم مسلمانان را وارد جنگ های فرسایشی و ویرانگر می کنند و هم با ارائه چهره زشت و خشن از اسلام، مانع گرایش روز افزون مردم جهان به سوی پیامبر رحمت و دین اسلام می شوند.

۱۳- نکته مهم در شناخت چهره واقعی فرقه ها و گروه هایی با شعارها و ظواهر اسلامی چیست؟ به طور مختصر توضیح دهید.

(۱) آنان حتی یک بار نیز علیه دشمن واقعی مسلمانان یعنی اسرائیل و حامیان آن اعلام جنگ نکرده اند (۲) بلکه حتی فراتر از آن بارها دوستی و هم پیمانی خود را با آن ها اعلام کرده اند.

۱۴- اشتراک و اختلاف «شیعیان و اهل سنت» در چیست؟

اشتراک: (۱) در بیشتر عقاید اسلامی و احکام دینی با هم مشترک هستند. (۲) آن ها همدیگر را مسلمان می دانند و تمام حقوقی که برای یک مسلمان وجود دارد را برای هم محترم می شمارند.

اختلاف: اصلی ترین موضوعی که درباره آن اختلاف نظر دارند، مسئله خلافت پس از رحلت پیامبر اکرم (ص) است.

۱۵- عقیده «اهل سنت» درباره خلافت پیامبر اکرم (ص) چیست؟ به طور مختصر توضیح دهید.

(۱) آنان معتقدند که پیامبر (ص) برای خودش جانشینی تعیین نفرمود. (۲) پس از رحلت رسول خدا (ص) به دلیل اینکه حفظ نظم جامعه و اداره کشور اسلامی نیازمند رهبر است، تعدادی از مسلمانان در مکانی به نام سقیفه گرد هم آمدند و ابوبکر را به خلافت برگزیدند و با وی بیعت کردند.

۱۶- عقیده «شیعیان» درباره خلافت پیامبر اکرم (ص) چیست؟ به طور مختصر توضیح دهید.

آنان معتقدند پیامبر (ص) با یادآوری شایستگی و علم و تقوای علی بن ابی طالب، او را به عنوان جانشین خود و امامان پس از ایشان تا امام دوازدهم را به مردم معرفی نمود.

۱۷- «شیعیان و اهل سنت» نسبت به مقدسات و عقاید گروه دیگر چه وظیفه ای دارند؟

(۱) نکته مهم این است که هر دو گروه مسلمان اند (۲) و بر اساس دین اسلام هیچ گروهی حق ندارد به مقدسات و عقاید گروه دیگر اهانت کند یا آن ها را از محدوده اسلام بیرون بدارد.

۱۸- در حال حاضر اقدامات چه کسانی «خدمت به دشمنان اسلام» است؟ توضیح دهید.

(۱) عده ای نادان که گمان می کنند با توهین به مقدسات طرف دیگر یا کافر شمردن آن طرف (جریان تکفیری)، به دین خدمت می کنند، (۲) اما در دنیای امروز دیگر هیچ تردیدی باقی نمانده است که هر اقدامی که به اختلافات قومی و نژادی و مذهبی مسلمانان بینجامد خدمت به دشمنان اسلام است.

۱۹- رهبر جمهوری اسلامی ایران درباره کسانی که بین مسلمانان اختلاف ایجاد می کنند چه می فرماید؟

(۱) هر کسی را شما دیدید که ندای تفرقه بین شیعه و سنی را سر می دهد، چه شیعه باشد و چه سنی، (۲) این فرد مزدور دشمن است، چه خودش بداند و یا نداند.

حق الناس

درس پانزدهم

۱- برخی از ایستگاه های «حسابرسی اعمال» در روز قیامت برای رفتن به بهشت کدامند؟ فقط نام ببرید. (۶ مورد)

(۱) نماز (۲) روزه (۳) زکات (۴) حج (۵) امر به معروف و نهی از منکر (۶) حق الناس ...

۲- بعضی از موارد «حق الناس» که در روز قیامت مردم آن را مطالبه می کنند کدامند؟ با ذکر مثال توضیح دهید. (۵ مورد)

(۱) به خاطر اینکه زبانم می گرفت، مرا مسخره می کردی. (۲) به بهانه های مختلف زور می گفتی. (۳) سیلی محکمی به صورتم زدی. (۴) پس از خرید از مغازه، گفתי بقیه پول را می آورم، رفتی و برگشتی. (۵) جعبه میوه ای که فروختی روی آن سالم و زیر آن خراب بود و چیزی به من نگفتی ...

۳- با توجه به آیات و روایات در روز قیامت «حق الناس» چگونه محاسبه می‌شود؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

(۱) کسی که جز کار خوب چیزی در پرونده‌اش ندارد مقداری از آن را به نفر اول، دوم، سوم و ... می‌دهد تا آنان را از خود راضی کند. (۲) پس از مدتی که کارهای خوبش تمام شد و هنوز طلبکاران تمام نشده‌اند، چند تا از گناهان نفر اول، دوم، سوم و ... را می‌گیرد تا آنان را راضی کند (۳) چون دیگر اعمال خوبی ندارد به جای بهشت راهی جهنم می‌شود.

۴- حقوق سه‌گانه‌ای که انسان نسبت به آن‌ها وظیفه دارد کدامند؟ فقط نام ببرید.

(۱) حق الله (۲) حق الناس (۳) حق النفس

۵- «حق النفس» را توضیح دهید. با ذکر مثال (۵ مورد)

(۱) بعضی از کارهایی که انسان در هر شب و روز انجام می‌دهد تا سالم بماند و بتواند از هر نظر رشد خوبی داشته باشد. به این کارها حق النفس گفته می‌شود. (۲) توجه به حق النفس یکی از مهم‌ترین وظایفی است که خداوند به عهده‌ی هر یک از ما قرار داده است. (۳) مثال: ۱. غذا خوردن ۲. استراحت کردن ۳. مسواک زدن ۴. مطالعه کردن ۵. برای نماز به مسجد رفتن

۶- «حق الله» را تعریف کنید. با ذکر مثال (۳ مورد)

(۱) بعضی از کارهایی را که انسان انجام می‌دهد تا دستور خداوند را اطاعت کرده باشد، به این کارها حق الله گفته می‌شود. (۲) مثال: ۱. نماز خواندن ۲. امر به معروف و نهی از منکر ۳. دوری از گناهان ...

۷- «حق الناس» را تعریف کنید. با ذکر مثال (۴ مورد)

(۱) بعضی از کارهایی که انسان وظیفه دارد نسبت به دیگران انجام دهد، به این کارها حق الناس گفته می‌شود. (۲) مثال: ۱. به نیازمندان کمک کند. ۲. دیگران را آزار ندهد. ۳. حق دیگران را رعایت کند. ۴. به کسی ظلم نکند ...

۸- آیا «حق الناس» فقط حقوق مالی مردم است؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

(۱) خیر؛ (۲) بلکه حفظ آبرو، اسرار و شخصیت آنان نیز جزء حق الناس است. (۳) مثال: دروغ گفتن، غیبت کردن و ناسزا گفتن از گناهانی است که انسان نسبت به دیگران انجام می‌دهد و به آن‌ها ظلم می‌کند. (۴) با دروغ گفتن سخن غیرواقعی درباره‌ی کسی گفته می‌شود. (۵) با غیبت کردن چهره‌ی یک انسان پیش دیگران تخریت می‌شود. (۶) با فحش دادن شخصیت فردی نزد دیگران تحقیر می‌شود.

۹- با ذکر دو مثال توضیح دهید چه وقت انسان‌ها با انجام بعضی از کارها بدون این‌که خودشان توجه داشته باشند حقوق عده‌ی زیادی از مردم را از بین می‌برند و در برابر آن‌ها مسئول‌اند؟

مثال: ۱. کسی که آتش را در جنگل روشن می‌کند و هنگام رفتن آن را خاموش نمی‌کند و باعث آتش گرفتن بخش وسیعی از جنگل می‌شود. ۲. کسی که با ریختن مواد سمی در رودخانه‌ها آب‌های عمومی را آلوده می‌کند.

۱۰- پیامبر اکرم (ص) درباره‌ی بی توجهی به حقوق عمومی چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) چه کسانی از رحمت خدا دور هستند؟)

(۱) از رحمت خدا دور است کسی که توقف‌گاه و استراحتگاه‌های عمومی را آلوده کند (۲) و [همچنین] کسی که راه عبور مردم را سد کند.

۱۱- «اموال عمومی» را تعریف کنید؟ با ذکر مثال (۵ مورد)

(۱) چیزهایی وجود دارد که همه‌ی مردم حق دارند از آن‌ها بهره‌مند شوند این اموال را خداوند برای استفاده‌ی همه‌ی مخلوقات آفریده است. (۲) مثال: ۱. جنگل‌ها، ۲. رودخانه‌ها، ۳. دریاها، ۴. فضاهای سبز، ۵. و کوه‌ها ...

۱۲- سفارش دین اسلام به مسلمانان درباره‌ی محیط زیست و حفظ آن چیست؟

(۱) در حفظ محیط زیست کوشا باشند (۲) بلکه کمک به رشد و حفاظت از این نعمت‌های الهی را در ردیف عبادات می‌شمارد.